

T.C
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

KAR AMACI GÜTMİYEN YARDIM KURULUŞLARININ
SÜRDÜREBİLİRLİK İLE İLGİLİ ONLİNE İLETİŞİMİ: WEB SİTELERİNİN
İÇERİK ANALİZİ

TEZ YAZAN
Ebru YILDIZ

TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. Murat GÜLMEZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TARSUS/MERSİN
EKİM-2017

TEZ İMZA SÜRKÜLERİ

T.C
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' NE

20141029 numaralı öğrencimiz olan **EBRU YILDIZ** tarafından hazırlanan “**Kar Amacı Gütmeyen Yardım Kuruluşlarının Sürdürülebilirlik İle İlgili Online İletişimi: Web Sitelerinin İçerik Analizi**” başlıklı bu tez çalışması jürilerimiz tarafından **oy birliği** ile İşletme Yönetimi Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

(Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.)

Üniv. İçi - Tez Danışmanı - Jüri Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Murat GÜLMEZ

(Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.)

Üniv. İçi - Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Eda YAŞA ÖZELTÜRKAY

(Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.)

Üniv. Dışı - Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Sezen BOZYİĞİT

(Mersin Üniversitesi)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

(Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.)

20 / 10 / 2017

Doç. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Öğrencinin
Adı – Soyadı: Ebru YILDIZ
Numarası: 20141029
Ana Bilim / Bilim Dalı: İşletme Yönetimi
Programı: Tezli Yüksek Lisans (x) Doktora ( )
Tezin Adı: Kar Amacı Gütmeyen Yardım Kuruluşlarının Sürdürülebilirlik İle İlgili
Online İletişimi: Web Sitelerinin İçerik Analizi

Bu araştırmanın başlangıcından sonuçlanmasına kadar ki bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde hazırlanarak sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

ÖNSÖZ

Bu bitirme tezi çalışmamda beni görüş ve önerileri ile yönlendiren, yol gösteren ve tezindeki eksikleri görmeme yardımcı olan tez danışmanım sayın Yrd. Doç. Dr. Murat Gülmez'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca bitirme tezi aşamalarında bilgi alışverişi konusunda bana destek olan ve engin bilgileri ve önerileri ile yolumu aydınlatan Yrd. Doç. Dr. Eda Yaşa Özeltürkay'a teşekkürlerimi sunuyorum. Tezi hazırlama aşamaları dahil benim her anımda bana olan desteklerini esirgemeyen ve bana her daim güvenen sevgili Annem'e ve Babam'a teşekkürü borç bilirim.

20/10/2017

Ebru YILDIZ

ÖZET

KAR AMACI GÜTMİYEN YARDIM KURULUŞLARININ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLE İLGİLİ ONLINE İLETİŞİMİ: WEB SİTELERİNİN İÇERİK ANALİZİ

Ebru YILDIZ

Yüksek Lisans Tezi, İşletme Yönetim, Ana Bilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Murat GÜLMEZ

Ekim, 2017. 82 sayfa

Bu araştırmanın amacı kar amacı gütmeyen yardım kuruluşlarının kurumsal web siteleri aracılığıyla iletişim kurmak adına sürdürülebilirlik ile ilgili ne derece ve nasıl bilgi paylaşımında bulduklarını tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada Türkiye'nin İstanbul, Ankara ve İzmir illerinde bulunan ve sürdürülebilirlik içeriği ile ilişkili olan 72 dernek, www.dernekler.gov.tr web sitesi aracılığıyla araştırılarak veriler tespit edilmiştir. Birden fazla ilde faaliyet gösteren dernekler kodlamaya sadece bir kez dâhil edilmiştir. Bu nedenle farklı illerde faaliyet gösteren 3 derneğin veri girişi bir kez yapılarak toplamda 69 dernek analize dâhil edilmiştir. Derneklerin web sitelerinin incelenmesi 35 farklı kıstasa göre yapılmıştır. Araştırmanın veri analizi SPSS 23 programı kullanılarak yapılmıştır. Araştırma sonucunda incelenen web sitelerinin genel özelliklerinin ve sürdürülebilirlik içeriğinin, kuruluşun ölçek büyüklüğüne göre değiştiği tespit edilmiştir. Sonuçlara göre; kar amacı gütmeyen kuruluşun faaliyetleri bakımından büyük ölçekli olması, web sitesinin de daha yoğun içerikli olmasına neden olmaktadır. İncelenen sitelerin büyük çoğunluğunda sürdürülebilirlikle ilgili görsel ve metinsel içerik bulunmaktadır. Fakat bunun yanında sosyal medya araçlarının kullanılmadığı web sitelerinin halkla iletişim konusunda yetersiz olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, çevre, iletişim, web sitesi

ABSTRACT**ONLINE COMMUNICATION ON SUSTAINABILITY USED BY NON-PROFIT
AID ORGANIZATIONS: CONTENT ANALYSIS OF WEB SITES****Ebru YILDIZ****Master Thesis, Department of Business Administration****Supervisor: Asst. Prof. Dr. Murat GÜLMEZ****June, 2017, 82 pages**

The purpose of this study is to determine how knowledge sharing related sustainability to communicate through web-sites of non-profit organizations. The data of 72 non-profit organizations obtained from www.dernekler.gov.tr by searching organizations in İstanbul, Ankara and İzmir which operate in Turkey. Non-profit organizations which operate in more than a region are included only once in coding process. The number of total non-profit organizations which are included in coding process to analyse is 69. Non-profit organizations were investigated according to 35 different items. SPSS 23 version was used to analyse data. Results show that general features and sustainability contents of web-sites change according to organizations size. According to results, non-profit organizations which are bigger include more extensive contents in their web-sites. Most of web-sites which were investigated include visual and textual content related to sustainability. However, the results show the web-sites which do not include social media applications are inadequate about public communication.

Keywords: Sustainability, environment, communication, web site

İÇİNDEKİLER

KAPAK	i
TEZ İMZA SÜRKÜLERİ	ii
ETİK BEYANI	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
KISALTMALAR	x
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE ÇEVRE SORUNLARI	2
1.1. Sürdürülebilirlik Kavramı	2
1.2. Sürdürülebilirlik Kavramının Gelişimi	3
1.3. Sürdürülebilirlik Türleri	6
1.3.1. Ekonomik Sürdürülebilirlik	6
1.3.2. Ekolojik Sürdürülebilirlik	6
1.3.3. Sosyal Sürdürülebilirlik	8
1.4. Çevrenin Tanımı	9
1.5. Çevre Sorunları	10
1.6. Çevre Sorunlarının Nedenleri	12
1.6.1. Nüfus Artışı	12
1.6.2. Sanayileşme	13
1.6.3. Ekonomik Büyüme	14
1.6.4. Kentleşme	14
1.7. Çevre Sorunlarının Boyutları ve Etkileri	14
1.7.1. Küresel Düzeyde Çevre Sorunlarının Boyutları ve Etkileri	15
1.7.1.1. İklim Değişikliği	15
1.7.1.2. Çevre Kirliliği	16
1.7.2. Bölgesel Düzeyde Çevre Sorunlarının Boyutları ve Etkileri	17

1.7.3. Ulusal Düzeyde Çevresel Sorunların Boyutları ve Etkileri.....	17
--	----

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAR AMACI GÜTMİYEN KURULUŞLAR	18
2.1. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluş Tanımı.....	18
2.2. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Türleri.....	19
2.2.1. Dernekler.....	19
2.2.2. Vakıflar.....	20
2.2.3. Sendikalar.....	20
2.2.4. Meslek Kuruluşları.....	21
2.2.5. Kooperatifler.....	21
2.3. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Amaçları.....	22
2.4. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Özellikleri.....	23
2.5. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Genel Faaliyet Alanları.....	25
2.6. Türkiye’de Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar.....	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ÇEVİRİMİÇİ İLETİŞİM VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLETİŞİMİ	29
3.1. Web Teknolojilerindeki Gelişmeler.....	29
3.2. Çevrimiçi İletişim Kavramı.....	30
3.3. Çevrimiçi İletişim Olarak Web Siteleri.....	31
3.3.1. Kurum Kimliğini Gösteren Bir Araç Olarak Web Sitesi.....	33
3.3.2. Tanıma ve Tanıtma Aracı Olarak Web Sitesi.....	34
3.3.3. Web Sitelerinin Olumlu ve Olumsuz Yönleri.....	34
3.3.3.1. Web Sitelerinin Olumlu Yönleri.....	35
3.3.3.2. Web Sitelerinin Olumsuz Yönleri.....	36
3.4. Sürdürülebilirlik İletişimi.....	36
3.5. Sürdürülebilirlik Kapsamında Küresel Raporlama Girişimi.....	38

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	41
4.1. Araştırmanın Amacı.....	41
4.2. Araştırmanın Yöntemi	41
4.3. Araştırma Soruları	42
4.4. Araştırma Örnekleme	43
4.5. Veri İçerik ve Analizi	45
4.6. Verilerin Güvenilirliği	47

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR	48
5.1. Nitel Bulgular	48
5.1.1. Web Sitelerinin Genel Görünümüne İlişkin Bulgular.....	48
5.1.2. Web Sitelerindeki Sürdürülebilirlik İçeriğine İlişkin Bulgular	52
5.1.3. Web Sitelerinde Çalışanların ve Müşteri/Paydaşların Sürece Dahil Olmalarına İlişkin Bulgular	53

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ	55
7. KAYNAKÇA	59
8. EKLER	67
8.1. EK 1. Verilerin Toplanmasında Kullanılan Form	67
8.2. EK 2. Etik Kurul Kararı	69
9. ÖZGEÇMİŞ	70

KISALTMALAR

BM	: Birleşmiş Milletler
GRI	: Küresel Raporlama Girişimi
ISC	: International Seismological Centre
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
TEMA	: Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı
UNEP	: Birleşmiş Milletler Çevre Programı
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
WCED	: Dünya Çevre ve Gelişme Komisyonu

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Sürdürülebilirlik Kavramının Gelişim Evreleri.....	3
Tablo 2. Kar Amacı Güden ve Kar Amacı Gütmeyen İşletmelerin Özellikleri.....	24
Tablo 3. Web teknolojilerindeki gelişimin sağladığı faydalar	30
Tablo 4. GRI İlkelerinin Kategorileri ve Unsurlar	39
Tablo 5. Dernek Listesi.....	44
Tablo 6. Kodlama Formu (1.Bölüm)	45
Tablo 7. Kodlama Formu (2.Bölüm)	46
Tablo 8. Kodlama Formu (Farklı kodlanan veriler)	46
Tablo 9. Web Sitelerinin Genel Görünümü	49
Tablo 10. Sosyal Medya Araçlarının Varlığına İlişkin Bulgular	51
Tablo 11. Sürdürülebilirlik İçeriğine İlişkin Bulgular	52
Tablo 12. Çalışanların ve müşterilerin sürece dâhil edilmesi ile ilgili bulgular	54

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Sürdürülebilirlik Türleri	6
Şekil 2. Çevrenin Öğeleri	9
Şekil 3. Çevre Türleri	10
Şekil 4. Çevre Sorunlarının Nedenleri	12
Şekil 5. Çevre Sorunlarının Boyutları	15
Şekil 6. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluş Türleri	19
Şekil 7. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar	23
Şekil 8. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Genel Faaliyet Alanları	25
Şekil 9. Web Sitelerinde Olması Gereken Bazı Özellikler	32

GİRİŞ

Küreselleşme ve web teknolojilerindeki gelişmeler, iletişimde web üzerinden yapılmasını gerekli kılmıştır. Günümüzde işletmeler faaliyetleriyle ilgili bilgileri sunmak için web sıklıkla kullanılmaktadırlar. Web aracılığıyla iletişim hem az maliyetli olurken hem de kitlesel iletişim sağlamaktadır. Bu nedenle birçok işletme web üzerinden iletişimi tercih etmektedir.

Web üzerinden iletişim kurmak sadece kar amacı güden kuruluşların değil aynı zamanda kar amacı gütmeyen kuruluşların da sıklıkla tercih ettiği bir iletişim kanalıdır. Kar amacı gütmeyen kuruluşlar faaliyetleriyle ilgili daha fazla bilgiyi daha fazla insana ulaştırmak adına web iletişimini tercih etmektedir. Kar amacı gütmeyen kuruluşlar web üzerinden hem bilgi paylaşımında bulunabilmekte hem de daha fazla bağışçı kazanabilmektedir.

Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, fakirliğin yapısal nedenlerini yok etmek, insan haklarını oluşturmak, çevreyi korumak ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak amacıyla çalışmaktadırlar. Dünyanın büyük bir kısmını etkileyen fakirlik ve sosyal ihtiyaçların artmasından dolayı, tüm ulusal ve uluslar arası yardımlara rağmen dünyada fakirlik ve sosyal sorunlar devam etmektedir. Fakir ülkeler ve zengin ülkelerin fakir bölgeleri hala varlığını korumaktadır. Afrika, Ortadoğu'nun büyük bir bölümü, Asya ülkeleri ve Latin Amerika'da fakirlik yoğun bir şekilde varlığını korumaktadır. Bu eğilim ise, ulusal ve küresel barış için bir tehdit unsuru olmaktadır (Kocabaş, 2008: 182). Günümüz koşullarında kar amacı gütmeyen kuruluşlardan olan derneklerin önemi gitgide artmaktadır. Bu nedenle Türkiye'de aktif olarak faaliyet gösteren derneklerin varlıkların desteklenmesi ve sürdürülebilirliklerinin korunması, toplumun geleceğini korunması için önemli bir konudur. Bu araştırmada sürdürülebilir çevreyle ilgili Türkiye genelinde ve uluslararası ölçekte faaliyette bulunan kar amacı gütmeyen yardım kuruluşlarının internet siteleri incelenmiştir. Bu kapsamda araştırma beş bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde sürdürülebilirlik ve çevre sorunlarıyla ilgili literatür bilgisine yer verilmiştir. İkinci bölümünde kar amacı gütmeyen kuruluşlarla ilgili teorik bilgiye yer verilmiştir. Üçüncü bölümünde online iletişim ve sürdürülebilir iletişim kavramları üzerinde durulmuştur. Dördüncü bölümünde web sitelerinin incelenmesi kapsamında uygulanan yöntem hakkında bilgilere yer verilmiştir. Son bölüm olan beşinci bölümde ise web sitelerinde elde edilen bilgilere ve yorumlamalara yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE ÇEVRE SORUNLARI

1.1. Sürdürülebilirlik Kavramı

Doğal kaynakların korunması ve gelecek nesillere aktarılması tüm dünya için en önemli konular arasında yer almaktadır. Dünya nüfusu sürekli olarak artmakta ve doğal kaynaklar tükenmektedir. Nüfusun artmasıyla beraber ekonomik faaliyetler artmakta ve bu durum doğal çevreyi bozmaktadır. Ekonomik faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde doğal kaynaklar çıkış noktası olmakla beraber atıkların birikiminde de doğal çevre bir ortam yaratmaktadır. Ekonomik faaliyetlerin varlığı doğal çevreyi tüketmektedir. Bu da uzun dönemde toplumların geleceklerini tehlike altına sokmaktadır (Atay ve Dilek, 2013: 204). Uzun dönemde toplumların geleceklerinin korunması için sürdürülebilir çevrenin oluşturulması tartışmasız en önemli konudur. Sürdürülebilirlik genel anlamda ekonomik faaliyetler sonucunda doğal kaynakların sürdürülebilmesi olarak görülmekle beraber literatürde geçen tanımlardan bazıları aşağıda yapılmıştır:

Sürdürülebilirlik kavramı bugünün ihtiyaçlarını, gelecek kuşakların da kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme olanağından ödün vermeksizin karşılayabilmek şeklinde ifade edilmektedir (Asımgil, 2017:3). Farklı bir deyişle sürdürülebilirlik kavramı, bugünkü kaynakların gelecek nesillere eksiksiz şekilde aktarılması olarak ifade edilmektedir. Sürdürülebilirlik kavramı yalnızca ekonomik alanda değil, kültürel, sosyal, siyasi ve çevresel gibi birçok alanda kullanılmaktadır (Kuşat, 2013:4897).

‘Sürdürülebilirlik’ içinde yaşadığımız dünyadaki sorumluluğumuz için yaptığımız her türlü şeyi ifade etmek için kullanılan ortak bir terimdir. Ekonomik, sosyal ve çevresel bir konudur. Farklı ve etkin bir biçimde tüketmektir. Ayrıca, zengin ve fakir arasındaki paylaşım ve gelecek nesillerin ihtiyaçlarını tehlikeye atmadan küresel çevreyi koruma anlamlarına da gelmektedir (Jones, 2008: 125).

Geçtiğimiz yüzyılda ekonomik büyümenin sağlanması adına insan nüfusuna bağlı olarak gıda ve enerji kaynaklarına üstel seviyedeki ulaşım artmıştır. Küreselleşmenin de bir sonucu olarak ülkeler neo-klasik ekonomi ilkelerini benimsemiş ve ekonomik büyümeyi destekleyen kaynak kullanımını arttırmışlardır. Bu durum doğal sermayenin, doğal ekolojik sistemin ve kendi kendini onarabilen bileşenlerin değişmesine neden olmaktadır. Sanayileşme ve ekonomik büyüme adına çevresel

tüketim artmıştır. Tüm bu durum sürdürülebilirliği olumsuz yönde etkilemektedir (Özcan, 2016: 37).

1.2. Sürdürülebilirlik Kavramının Gelişimi

Sürdürülebilirlik kavramı ilk olarak 1960'lı yıllarda konuşulan bir kavram olmakla beraber 1987 yılı itibariyle Brundtland Raporu'na ile popüler bir konu haline gelmiştir. Bu raporun yayınlanmasıyla beraber sürdürülebilirlik kavramı birçok kurum, işadama, akademisyen ve girişimcinin ilgi odağı haline gelmiştir (Pırnar ve Sarı, 2017: 56). Aşağıda yer alan Tablo 1'de sürdürülebilirlik kavramının gelişim evreleri kronolojik sırayla yer almaktadır.

Tablo 1. Sürdürülebilirlik Kavramının Gelişim Evreleri

Yıl	Oluşum	Açıklama
1972	Birleşmiş Milletler İnsan çevresi Konferansı (United Nations Conference on Human Environment)	İnsan çevresini korunması ve geliştirilmesine yönelik olarak ortak bir bilincin oluşturulması üzerine durulmuştur.
1977	Uluslararası Çalışma Örgütü Çokuluslu Şirketler ve Sosyal Politika ile ilgili İlkeler Üçlü Bildirgesi	Bu bildirge ile işletmelerin çevresel uyumu nasıl gerçekleştireceklerine ilişkin öneriler sunulmuştur.
1987	Dünya Çevre ve Gelişme Komisyonu (The World Commission on Environment and development/WCED)	Bu komisyonun çalışmaları sonucunda "Ortak Geleceğimiz Raporu" (Our Common Future) / Bruntland Raporu yayımlanmıştır. Bu rapor ile çevre ve sürdürülebilir gelişme için global bir eylem planının oluşturulması adına zemin yaratılmıştır.
1989	CERES ilkeleri	Çevrenin korunarak kirliliğin azaltılmasına yönelik etik ilkeleri kapsamaktadır.

1992	Yeryüzü Zirvesi (Earth Summit) Rio	179 ülkeyle beraber 35 binin üzerinde sivil toplum kuruluşunun katılımıyla gerçekleşmiştir. Küresel düzeyde çevre korumasına yönelik bildirge imzalanmıştır. Bu belgelerden en önemlilerinden biri ise Gündem 21'dir. Sürdürülebilir gelişme kavramının benimsenmesi amaçlanmıştır.
1992	BM Çevre Programı (UNEP) ve Finans Girişimi	Bu girişim dünya finans sektörünün önemli şirketleri tarafından yapılmıştır ve çevreye duyarlılık üzerinde durulmuştur.
1994	Üçlü Sorumluluk (Triple Bottom Line)	Kavram John Elkington tarafından sunulmuştur. İşletmelerin finansal, sosyal ve çevresel sonuçlarının raporlanması gerekliliği üzerinde durulmuştur.
1997	Kyoto Protokolü	Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında imzalanmıştır. Kyoto Protokolünün amacı, atmosferdeki sera gazı yoğunluğunun, iklime tehlikeli etki yapmayacak düzeylerde dengede kalmasını sağlamaktır.
2000	OECD Uluslararası yatırımcılar ve	Çokuluslu işletmelerin yatırım

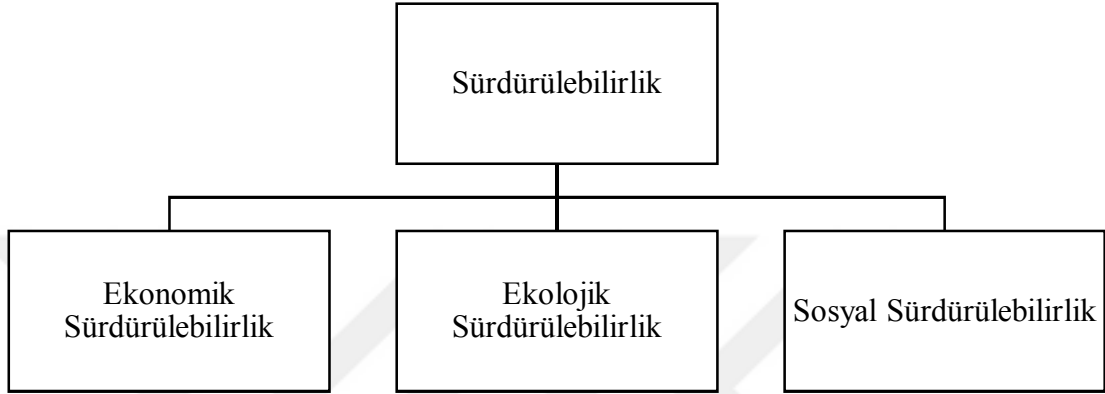

	Çokuluslu İşletmeler Bildirgesi	yaptıkları ülkelere karşı olan sorumlulukları üzerinde durulmuştur.
2001	Sürdürülebilir Gelişme Dünya İş Konseyi (World Business Council for Sustainable Development)	İşletmelerin dünyaya katkısında sosyal ve çevresel maliyetlerinin de göz önünde bulundurulması istenmiştir.
2002	Dünya Sürdürülebilir Gelişme Zirvesi (World Summit on Sustainable Development)	1992 yılında Rio de Janeiro'da yapılan konferans kapsamında sürdürülebilir gelişme için alınacak önlemler tartışılmıştır.
2002	OECD Çevre Parlamento Komisyonu (Parliamentary Commissioner for the Environment)	Dünyayı daha yaşanabilir bir hale getirmek adına Gündem 21 ve Gündem 27 ilkeleri geliştirilmiştir. Bu kapsamda işletmelere öneriler sunulmuştur.
2011	OECD Çok Uluslu Şirketler Rehberi	OECD Bakanlar Konseyi Kararı ile Çok Uluslu Şirketler Rehberi güncellenmiştir.
2013	OECD Çok Uluslu Şirketler Rehberi	Sürdürülebilirlikle ilgili rehber 43 ülke tarafından benimsenmiştir.
2014	İklim Değişikliği Zirvesi	Peru'nun Lima kentinde COP20 İklim Değişikliği Zirvesi düzenlenmiştir.
2017	Paris Anlaşması	Küresel sera gazı emisyonları kapsamında 127 ülke tarafından imzalanmıştır.

Kaynak: Tokgöz ve Önce, 2009:259-261; TİSK, (2016:21-22); TC Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (2017:1).

1.3. Sürdürülebilirlik Türleri

Sürdürülebilirlik kavramı farklı alanlar için sıklıkla kullanılmaktadır. Birçok alanda yaşamsal faaliyetlerin devamlılığı adına sürdürülebilirlik kavramı tanımlanmaktadır. Bununla beraber sürdürülebilirlik kavramının sıklıkla kullanıldığı temel konular bulunmaktadır. Bunlar Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. Sürdürülebilirlik Türleri

Kaynak: Ergün ve Çobanoğlu(2012:101).

1.3.1. Ekonomik Sürdürülebilirlik

İktisat literatürü incelendiğinde, eski yıllardaki yazınlarda hava ve su sıfır maliyetli kaynakları olarak ifade edilmektedirler. Bununla beraber günümüzde değişen koşullara dayalı olarak hava, su ve diğer doğal kaynaklar artık maliyetsiz durumda değildirler. Günümüzde artık hava, su ve diğer doğal kaynakların kıt kaynaklar olduğu bilincine varılmaya başlanmış ve onların kullanımıyla ilgili olarak daha bilinçli bir yapıya kavuşulması gerektiği savunulmuştur (Özbek, 2016: 72).

Ekonomik sürdürülebilirlikte amaç sermaye stokunun sabit tutulması veya artırılmasıyla beraber gelirin maksimum seviyeye çıkarılmasıdır. Ekonomik sürdürülebilirlikte minimum maliyetle maksimum geliri elde etmek temel hedeftir (Kuter ve Ünal, 2014:147).

1.3.2. Ekolojik Sürdürülebilirlik

Sürdürülebilirlik kavramının sıklıkla kullanıldığı alanlardan biri de ekolojidir. Biyolojik ve fiziksel sistemlerin bir uyum halinde beraberliğinin sağlanması ve gelecek

nesillere en iyi şekilde aktarılması, ekolojik sürdürülebilirlik olarak tanımlanmaktadır. Ekolojik sürdürülebilirlikteki temel amaç biyolojik ve fiziksel sistemlerin en az bugünkü canlılıklarının devam ettirilmesinin sağlanması ve gelecek nesillere aktarılmasıdır (Yavuz, 2014: 66).

Doğal çevre sürekli olarak aynı şekilde kalmamaktadır. Doğal çevrenin değişkenliği olağan bir durumdur. Doğa sürekli olarak değişim içindedir. Bununla beraber sürdürülebilir olması aslında değişimin varlığını koruması olarak ifade edilebilir. Doğal çevredeki değişimin korunması ve sistemin kendi hareketlerini yapabilme imkânının tanınması ekolojik sürdürülebilirlik kavramını açıklamaktadır (Tıraş, 2012: 65).

İnsanlar hayatlarını devam ettirmek adına doğadaki kaynakları çeşitli şekillerde tüketmektedirler. Doğal kaynakların bu tüketim karşısında belirli bir sınırı bulunmaktadır. Her tüketim doğanın sürdürülebilirliğinin önüne geçmemektedir. Bununla beraber doğanın taşıma kapasitesinin bilinmesi ve bu kapsamda tüketimin gerçekleşmesi önemlidir. Eğer insanların tüketimi doğanın taşıma kapasitesinin üzerinde olursa o zaman sürdürülebilirliğin sonuna gelmiş olunur. İnsanların hayatta kalabilmeleri için doğanın sunduğu ekolojik üretim alanlarının sürdürülebilirliği önemli olmaktadır (Bayraktutan ve Uçak, 2011:18). Doğanın sunduğu ekolojik üretim alanları şu şekilde sıralanmaktadır:

- Sulanabilir araziler,
- Tarım alanları,
- Ormanlık alanlar,
- Otlaklar,
- Denizler,
- Karbondioksit emilimi.

Bu alanlar, insanların hayatlarını sürdürebilmeleri adına önemli olmaktadır. Bu alanların sürdürülebilir olmaması ve gelecek nesillere aktarılamaması, insanın dünyadaki varlığını tehlikeye sokabilecektir. İnsanların çeşitli faaliyetleri dünyanın doğal sınırlarını zorlamaktadır. Sürdürülebilirliğin sağlanması için ekonomik ve geleneksel çevre göstergelerinin dikkate alınması önemlidir. Ekonomi ve çevre

birbirlerinin ayrılmaz iki parçadır. Bu nedenle iki faktörün birlikte alınarak politikalar yürütülmesi önemlidir (Tıraş, 2012: 61).

1.3.3. Sosyal Sürdürülebilirlik

Sürdürülebilirlik kavramının kullanıldığı bir diğer alan ise sosyal sürdürülebilirlik alanıdır. Sosyal ve kültürel sistemlerin birlikte gelecek nesillere aktarılması süreci sosyal sürdürülebilirlik olarak ifade edilmektedir. Sosyal sürdürülebilirlikte temel olan amaç, en az bugünkü mevcudiyetiyle sosyal ve kültürel değerlerin gelecek nesillere aktarılmasıdır. Sosyal ve kültürel değerlerin muhafaza edilmesi temel hedef olarak görülmektedir (Özacan ve San, 2016: 98).

Her insan asgari yaşama koşullarında hayatını sürdürebilmelidir. İnsanlar temel gereksinimleri karşılayabilecek yaşam standartlarına sahip olmalıdırlar. Sosyal sürdürülebilirliğin temelinde insan onuru yer almaktadır. Her insanın onurlu şekilde yaşamaya hakkı vardır. Toplumlarda her insana asgari yaşam standartlarının sağlanması ve insanların onurlu şekilde yaşamalarının mümkün olması adına kaynakların etkin dağıtımı önem kazanmaktadır (Global Reporting Initiative (GRI), 2015: 70). Toplumdaki tüm üyelere kaynakların adil ve etkin dağıtımı, sosyal sürdürülebilirlik açısından önemlidir. Burada özellikle sosyal dayanışma önemli bir konu haline gelmektedir. Sosyal sürdürülebilirlik kapsamında dikkat edilmesi gereken hususlar şu şekilde sıralanmaktadır (Purutçuoğlu ve Doğan, 2017: 1090):

- Toplumda özellikle dezavantajlı gruplar gözetilmelidir,
- Her insan için asgari yaşam standartları sağlanmalıdır,
- Ulusal ve uluslararası dayanışsa sağlanmalıdır,
- Kaynaklar adil şekilde dağıtılmalıdır,
- Demokratik yapılar tercih edilmelidir,
- İnsan hakları ön planda tutulmalıdır,
- İnsanlar onuruna yakışır şekilde hayat sürdürebilmelidir,
- Çocukların ve gençlerin geleceğe karşı olan beklentileri yükseltilmelidir,
- Üretim faaliyetlerinde yer alacak insan kaynaklarının geliştirilmesi önemlidir.

1.4. Çevrenin Tanımı

Çevre kavramı, birçok araştırmacı tarafından farklı açılardan ele alınmıştır. Çevre, direkt olarak açıklanabilen ve herkesin hem fikir kaldığı bir tanıma sahip değildir. Çevrenin belli bir sınırı bulunmadığı içi sınırlandırarak açıklama yapmak oldukça zordur. Ayrıca farklı çevre unsurlarının ele alınması tanımlamaların da farklılaşmasına neden olmaktadır. Tüm bunlarla beraber çevre kavramının en geniş ifadesi civardakilerdir (Bhatia, Nair, Gakkhar, 2016: 47).

Günümüzde çevre tanımlaması yapılırken yalnızca fiziksel çevre değil aynı zamanda sosyal, ekonomik ve siyasal çevre de göz önünde bulundurulmaktadır. Bireyler çevreyle etkileşim halinde bulduklarından, çevrenin bireye olan katkıları ve etkileri de çevre tanımlamasının içinde yer almaktadır. Çevre, bireyin ve diğer varlıkların yaşamsal faaliyetleri üzerinde etkili olmaktadır. Birey hayatı boyunca yaşadığı çevreden dolayı veya doğrudan etkilenmektedir. Bu etkiler uzun süreli veya kısa süreli olabilmekte veya etkileri bireyden bireye göre farklılık gösterebilmektedir.

Çevre kavramı canlı ve cansız varlıklar ile bunların karşılıklı olarak etkileşimlerinin toplamı olarak ifade edilmektedir. Bu tanım kapsamında çevrenin öğeleri Şekil 2’de verilmiştir.

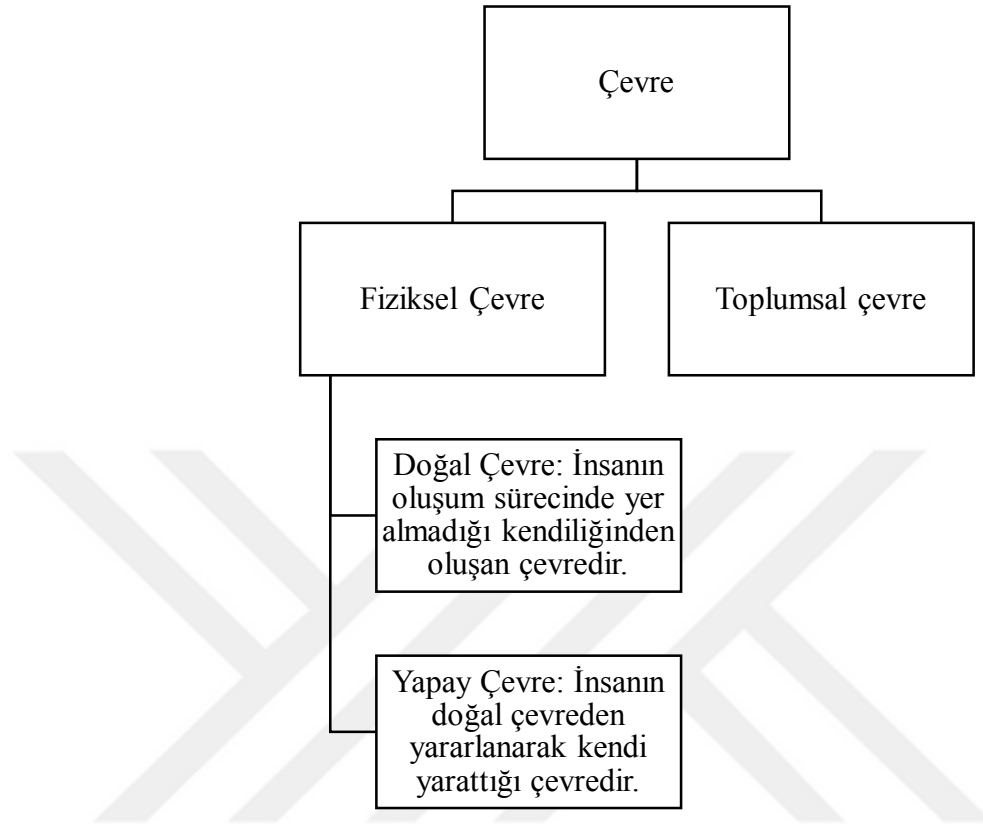

Şekil 2. Çevrenin Öğeleri

Kaynak: Bal (2012: 50).

Çevrenin tüm öğeleri etkileşim halindedirler ve birbirlerini etkilemektedirler. İnsan, diğer canlılar ve cansız varlıklar çevrede bir bütün olarak yer alırlar ve karşılıklı olarak etkileşim halinde bulunurlar. Bu etkileşim, çevrenin bir bütün olarak uyumu için gereklidir (United Nations, 2008:1). Çevrede yer alan öğelerin etkileşim halinde olmasından kaynaklı olarak bir öğede meydana gelen sorun diğer öğeleri de doğrudan

etkileyebilmektedir. Çevre farklı şekillerde olabilmekte ve insan hayatını doğrudan veya dolaylı olarak etkilemektedir. Çevre türleri Şekil 3’de verilmiştir.

Şekil 3. Çevre Türleri

Kaynak: Kaypak (2014: 19).

Fiziksel ve toplumsal çevre bir bütün olarak insan hayatında var olmaktadır. İnsanın özeli ve kişiliği fiziksel ve toplumsal çevre ile şekillenmektedir. İnsanların yaşadıkları çevreye göre tutum ve davranışları şekillenmektedir bu nedenle çevrenin insan hayatı için konumu vazgeçilmezdir.

1.5. Çevre Sorunları

Tüm canlılar, kendi ihtiyaçlarını karşılamak adına doğadan faydalanmaktadırlar. Canlıların hava, su ve toprak olmadan yaşamlarını sürdürebilmeleri mümkün değildir. Tüm canlılar ihtiyaçlarını karşılamak ve varlıklarını devam ettirmek adına doğayı tüketmektedirler. Bununla beraber doğa, bu tüketimi karşılamak adına kendi kendini sürekli olarak yenilemektedir (Gül, 2013: 19).

Çevrenin şekillenmesinde özellikle iki faktör ön plana çıkmaktadır. Bu faktörler şu şekildedir:

- Ekolojik denge
- İnsan faaliyetleri

Doğa sürekli olarak kendini yenileyebilen bir sistemdir. Bu sistem ekolojik sistem olarak ifade edilmektedir. Ekolojik sistem, tüm canlıların bir arada yaşamasını sağlayan ve sürekliliğini kazandıran bir sistemdir. Doğa sürekli olarak kendisini yenilemekle beraber insan faaliyetleri bu sistemin genel dengesi üzerinde etkili olabilmektedir. İnsanların ekolojik sistem üzerindeki doğrudan veya dolaylı etkiler, sistemin bozulmasına neden olabilmektedir. Burada dikkate alınması gereken en önemli nokta ise insan faaliyetleri sonucunda oluşan kirliliğin ve olumsuz etkilerin kritik eşiği ne kadar aştığıdır (Karaer ve Gürlük, 2011:204).

İnsan faaliyetlerinin ekolojik sistemde yarattığı olumsuz etkiler, çevre sorunlarını beraberinde getirmektedir. İnsanların ihtiyaçlarından daha fazlasını tüketmek istemeleri, çevre problemlerinin en önemli nedenleri arasında yer almaktadır. İnsanın faaliyetlerinden kaynaklanan çevre sorunları kendi içinde de iki grup altında ele alınabilecektir. Bunlar şu şekildedir (Kaypak ve Yılmaz, 2016: 27):

Doğal çevre sorunları

- Su sorunları
- Hava sorunları
- Toprak sorunları
- Doğa sorunları

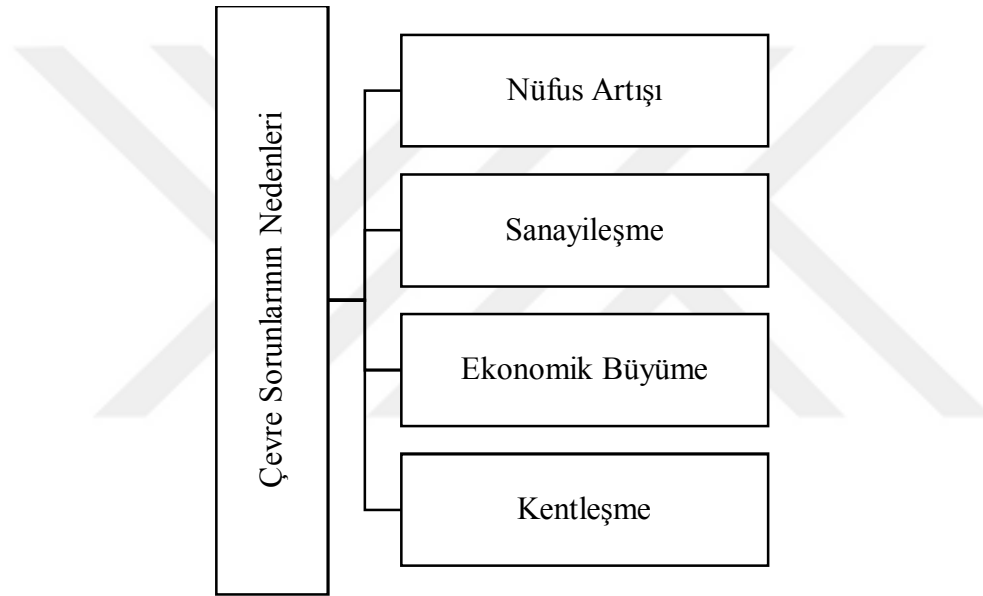
Sosyal çevre sorunları

- Sağlık sorunları
- Beslenme sorunları
- Eğitim sorunları
- Konut sorunları
- Gelir sorunları
- Yeşil alan sorunları

Tüm bu çevresel sorunlar, insanların ve çevrede yaşayan diğer canlıların yaşamsal fonksiyonları üzerinde olumsuz etkilere sahiptir. İnsanın faaliyetleri sonucunda oluşan çevre sorunları zaman içinde insanlara ciddi zararlar verebilecek sorunlara dönüşebilmektedir. Bu nedenle çevre sorunlarının önüne geçilmesi adına gerekli tedbirlerin alınması önemli olmaktadır.

1.6. Çevre Sorunlarının Nedenleri

Çevre sorunları birçok nedenden kaynaklı olabilmektedir. Bununla beraber çevre sorunlarının temel nedenleri Şekil 4’de verilmiştir.

Şekil 4. Çevre Sorunlarının Nedenleri

Kaynak: Kete (2017: 170-173).

Çevre sorunları birçok faktörden kaynaklı olabilmektedir. Bununla beraber günümüzde makro seviyedeki çevre sorunları dört ana başlıkta incelenmektedir. Bu başlıklar aşağıda alt başlıklar halinde incelenmiştir.

1.6.1. Nüfus Artışı

Nüfus artışı çevre sorunlarını beraberinde getiren en önemli faktörler arasında yer almaktadır. Nüfusun artmasıyla beraber toplumların ihtiyaçları da artmaktadır. Toplumlar, ürettiklerinin kendilerine yetmemeye başlaması sonucunda daha fazla üretim için daha fazla kaynağa ihtiyaç duyarlar. Bu durum doğanın daha fazla

tüketilmesine ve daha fazla çevresel soruna neden olmaktadır. Özellikle yakıt tüketiminin artışı ve fosil yakıtların daha fazla kullanılması çevresel sorunlara neden olmaktadır (Türkeş, Şen, Kurnaz, Madra, Şahin, 2013:5).

Dünya nüfusu sürekli olarak artmaktadır bu durum kaynakların hızla tüketilmesine neden olurken, çevre sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Çevrenin hızla tüketilmesi ise gıda sorunlarını beraberinde getirmektedir. Gıda üretimi ve nüfus istatistikleri göz önünde bulundurulduğunda, gıda üretiminin nüfusun ihtiyaçlarını karşılama durumu sürekli olarak azalmaktadır. Şekil 5'de tarım üretimi ve nüfus artışı ilişkisi yer almaktadır.

Tarımsal üretim ve nüfus arasındaki ilişki incelendiğinde, tarımsal üretimin zaman içinde belli bir sınırının olduğu ve bununla beraber nüfus artışının sınırının olmadığı görülmektedir. Bu durum nüfus arttıkça tarımsal üretimin yetersiz kalacağını göstermektedir. Tarımsal üretimin zaten nüfusun taleplerini zaman içinde karşılayamayacak duruma geliyor olmasıyla beraber çevresel sorunlar nedeniyle tarım alanlarının kaybedilmesi, tarım üretimi üzerinde ayrıca baskı yaratan bir durum olmaktadır (Aslan, 2010: 16).

Hızlı artan nüfus, ülkelerin refah düzeylerini olumsuz yönde etkileyen önemli faktör olarak nitelendirilebilir. Geometrik olarak artmakta olan dünya nüfusu karşısında kaynakların hızla yok olduğu açıktır. Nüfusun artışıyla beraber beslenme, barınma gibi talepler artmakta, bu durum ise doğal kaynakların hızla tükenmesine sebep olmaktadır. Kaynakların aşırı kullanımı, doğal dengeyi bozmaktadır (Şenyurt, Temel ve Özkahraman, 2011: 8-9).

1.6.2. Sanayileşme

Sanayileşmeyle beraber çevre sorunlarının hız kazandığı açıktır. Daha fazla üretim için daha fazla doğal kaynağın bilinçsizce kullanımı, çevre sorunlarına neden olmaktadır. Sanayileşmeyle beraber yüksek miktarlarda enerji kullanımı ve bu enerjinin temini içinde kaynakların tüketimi, küresel çevre sorunlarına neden olmaktadır. Sanayileşmeyle beraber özellikle çevresel kirliliğin artış göstermesi, ekolojik dengenin bozulmasındaki en önemli etkenler arasında gösterilebilir (Özkoç, 2013: 15).

1.6.3. Ekonomik Büyüme

Her ülkenin hedefi ekonomik büyümedir. Ekonomik büyümeyi sağlayan ülkeler küresel piyasalarda daha güçlü konuma gelirler. Bununla beraber ülkeler ekonomik büyümeyi sağlamak adına çeşitli fedakarlıklar yapmak durumunda kalmaktadırlar. Bunlardan en önemlisi ise çevre sorunlarıdır. Ekonomik büyüme uğruna hızla sanayileşen ve daha fazla üretim için kaynaklarını hızla tüketen ülkeler, zaman içinde ciddi çevre sorunlarıyla karşı karşıya kalabilmektedirler (Karaer ve Gürlük, 2011:198).

1.6.4. Kentleşme

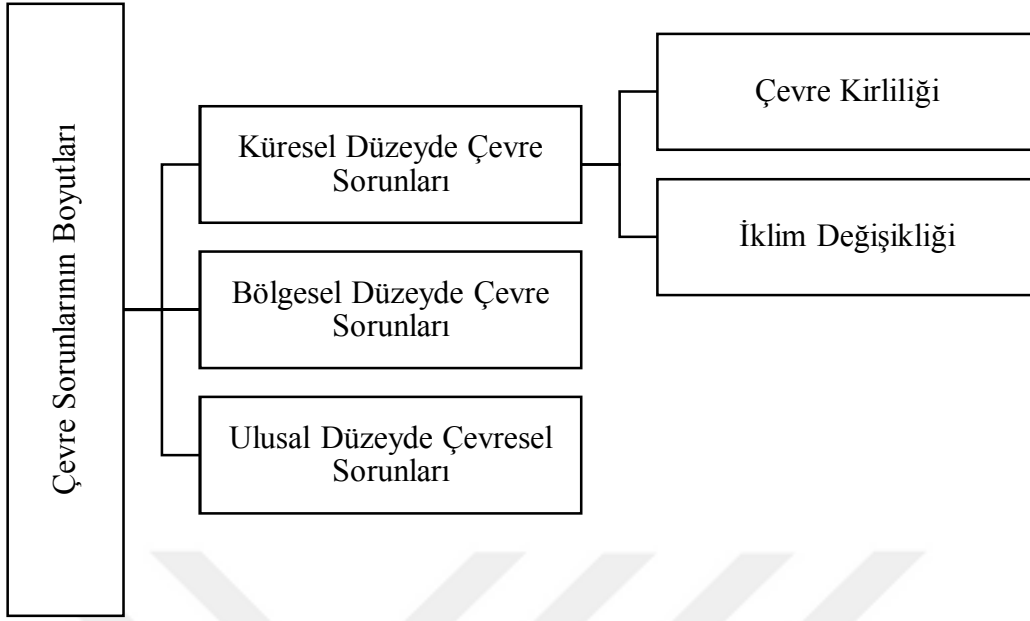
Kentleşme, makro ölçüdeki çevre sorunlarının meydana gelmesinde önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle çarpık kentleşmeden kaynaklı çevre sorunları ciddi boyutlara ulaşabilmektedir. Alt yapılarının yeterince iyi kurulmadan şehir hayatına geçilmesi, çevresel sorunların oluşmasına önemli etkilere sahiptir. Kentleşmenin çevre sorunlarına olan etkisi temelde üç boyutta incelenmektedir. Bunlar şu şekildedir (Kaypak, 2014: 19):

- Tarım alanlarının yerleşim alanlarına dönüştürülmesi,
- Doğal kaynakların hızlı şekilde tüketilmesi,
- Atıkların oluşması.

Tüm bu faktörler kentleşmenin bir sonucu olarak çevre problemlerine neden olmaktadır. Bununla beraber kent alanlarının sürekli olarak büyümesi, çevresel sorunların sürekli olarak artmasına neden olmaktadır.

1.7. Çevre Sorunlarının Boyutları ve Etkileri

Çevre, mekânsal olarak ele alınmaktadır. Bu doğrultuda çevre sorunlarının da farklı mekanlar üzerinde etkili olduğunu söylemek mümkündür. Çevre sorunları, etkilediği mekânsal alana göre farklılık göstermektedir. Şekil 6'da çevre sorunlarının mekânsal alanlara olan etkileri yer almaktadır.

Şekil 5. Çevre Sorunlarının Boyutları

Kaynak: Yaman ve Özçelik (2011:4).

1.7.1. Küresel Düzeyde Çevre Sorunlarının Boyutları ve Etkileri

Çevrenin uluslararası boyutta olmasından kaynaklı olarak birçok çevre sorunu da uluslararası olmaktadır. Bir bölgede meydana gelen çevresel bir sorun küresel boyuta ulaşarak diğer bölgeleri de etkileyebilmektedir. Bu durum çevre sorunlarının küresel boyutlarda oldukça tehlikeli sonuçlar doğurmasına neden olabilmektedir.

1.7.1.1. İklim Değişikliği

İklim değişiklikleri, günümüz dünyasının en önemli çevre sorunlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsan müdahalesi sonucunda meydana gelen çevre sorunları, iklim değişikliklerini tetiklemektedir. Özellikle sanayileşmeyle beraber hız kazanan iklim değişiklikleri sorunu günümüzde önemli sorunları da beraberinde getirmektedir. Aşağıda sayılan öğeler çevre sorunlarının artmasına etki ederek iklim değişikliğinin oluşmasına sebep olabilmektedir. (Kızılboğa ve Batal, 2012: 193):

- Düzensiz kentleşme ile göçler,
- Birey başına düşen artan enerji miktarı,

- Kağıt, su ve kömür gibi öğelerin bilinçsiz tüketimi,
- Ormanların tahrip edilmesi,
- Aşırı otlatma,
- Yangın ve erezyon,
- İşyerleri ve konutlardaki gereçlerin aşırı kullanılması sebebiyle ortaya çıkan ısınma,
- Hava, kara ve deniz araçlarının fazla kullanımı,
- Göllerin kurutulması, kaçak avlanma, çöp ile katı atıklar.

Sera gazları iklim değişikliğindeki en önemli nedendir. Enerji kaynaklarının kullanımı sonucunda atmosferde oluşan sera gazları bir tabaka oluşturarak güneş ışınlarını tutmaktadır. Güneş ışınlarının tutulması ise dünyanın ısınmasına neden olarak iklim değişikliğini tetiklemektedir. İklim değişikliklerinin varlığı birçok canlının yaşamını sonlandırmaktadır (Bayraç ve Doğan, 2016: 25).

Taşımacılığa bağlı olarak yüksek enerji kullanımı sera gazlarının yayılımında en önemli etkenlerden biridir. Taşımacılıkta kullanılan araçların çevreci araçlar olmaması, sera gazı salınımını önemli düzeyde arttırmaktadır. Bu durum çevre problemlerinin başını çekmektedir (Çevik ve Gülcan, 2011: 40). Tüm bu faktörler iklim değişikliğini meydana getirerek yaşayan tüm canlıların hayatlarını olumsuz yönde etkilemektedir.

1.7.1.2. Çevre Kirliliği

Çevre kirliliği, çevrede meydana gelen ve canlıların sağlıklarını olumsuz yönde etkileyen her türlü faktör olarak ifade edilmektedir. Çevre kirliliği küresel bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar topraklar ve sular ülke sınırları içinde yer alıyor olsa da, bunlarda yaşanan kirlilik diğer ülkelerde de çevre sorunlarına neden olabilmektedir. Suyla ve havayla taşınan kirlilik boyutları, zaman içinde küresel bir soruna dönüşebilmektedir (Karakaş, 2016: 59).

Çevre kirliliği, ülkelerin çeşitli faaliyetlerinden kaynaklı olarak ülkeden ülkeye hatta bölgeden bölgeye farklılık gösterebilmektedir. Ülkenin sanayileşme durumu çevre kirliliğinde önemli bir faktör olmaktadır. Ülkenin yoğun sanayi yapısı bununla beraber atık yönetiminin ve kaynak yönetiminin etkin şekilde planlanmamış olması, çevre kirliliğinde en önemli faktörler arasında yer almaktadır.

1.7.2. Bölgesel Düzeyde Çevre Sorunlarının Boyutları ve Etkileri

Bölgesel düzeydeki çevre sorunları bir ülkeden daha fazla ülkeyi etkileyen ancak küresel boyutlara ulaşmayan çevre sorunlarını ifade etmektedir. Birçok ülke sulara bıraktıkları atıklar nedeniyle çevre ülkelerin sularını da kirletmektedir. Bu durum bölgesel olarak birçok ülkeyi etkileyebilmektedir.

Bölgesel çevre sorunları özellikle sınırları birbirlerine yakın olan ve ortak su kullanımının olduğu ülkeler arasında yaşanmaktadır. Buna en iyi örnek Tuna Nehri'dir. Tuna Nehri'nde yaşanan kirlilik, nehrin kıyısında bulunan ülkeleri olumsuz yönde etkilemektedir. Her ne kadar küresel bir kirlilik niteliğine ulaşmamış olsa da nehrin kirliliği çevre ülkeleri ciddi ölçülerde etkilemektedir (Maden, 2013: 26).

1.7.3. Ulusal Düzeyde Çevresel Sorunların Boyutları ve Etkileri

Ulusal düzeyde olan çevre sorunları kimi zaman yalnızca ülkeyi ilgilendiren sorunlar olmakla beraber kimi zamanda çevre ülkelerin beraber halletmeleri gereken sorunlar olarak değerlendirilebilmektedir. Ulusal düzeyde çevre sorunlarının başında şunlar gelmektedir (Uysal, Tandoğan, Taş, 2016:110):

- Nüfus artışı
- Kentleşme
- Hava kirliliği,
- Deniz kirliliği,
- Kıyı kirliliği,
- Temiz su kaynaklarının tükenmesi,
- Doğal hayatın tükenmesi.

Bu faktörler, ulusal olarak çevre kirliliğine neden olan önemli faktörlerdir. Bununla beraber bu çevre kirliliğinin önlenememesi zaman içinde küresel çevre kirliliklerinin oluşmasına neden olabilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAR AMACI GÜTMİYEN KURULUŞLAR

2.1. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluş Tanımı

İşletmeler, başkalarının gereksinimlerini karşılayabilmek üzere çeşitli mal ve hizmet üretimi gerçekleştiren ekonomik birimler olarak görülmektedirler. Bununla beraber işletmeler kar amacı sağlamak amacıyla faaliyetleri sürdürebilirken, toplumsal amaçlara göre de faaliyetlerini yürütebilirler. Bu açıdan işletmeler (Taşkın, 2012: 81);

- Kar amacı güden işletmeler
- Kar amacı gütmeyen işletmeler

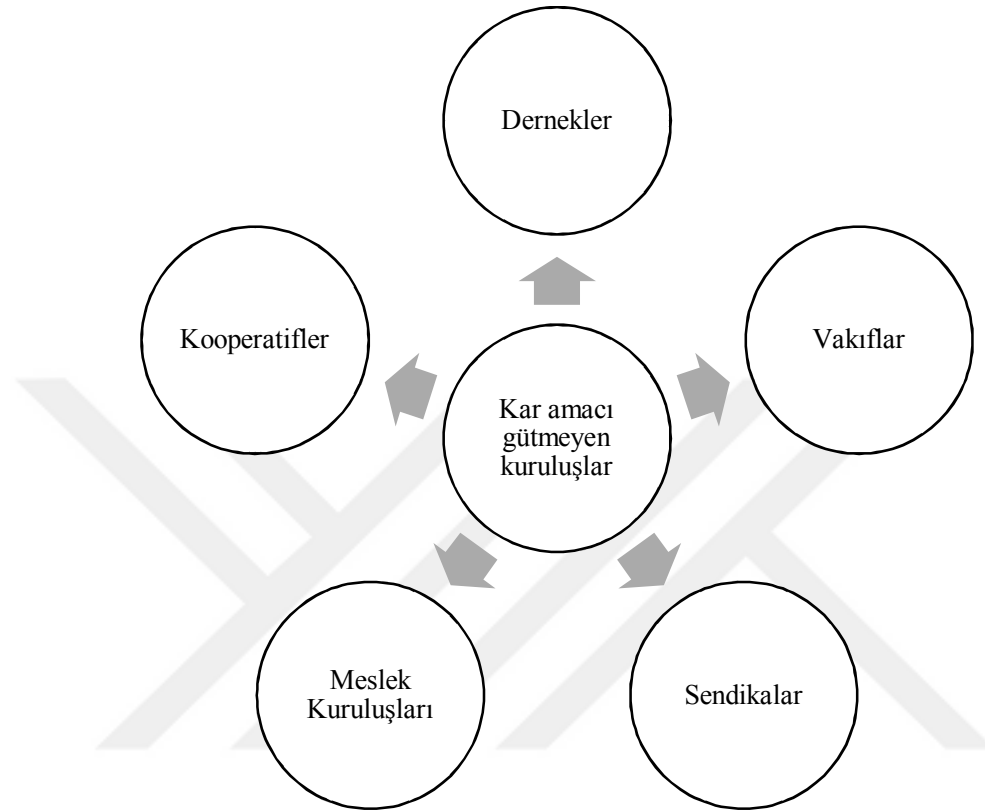
Kar amacı güden işletmelerin mal ve hizmet üretimlerindeki temel amaçları kar elde edebilmektir. Bununla beraber kar amacı gütmeyen işletmelerin temel amacı ise toplumsal faydanın sağlanmasıdır (Budak, 2015: 35). Kar amacı gütmeyen kuruluşlar, küçük işletmeler olduğu gibi büyük ölçekli ve profesyonel kuruluşlarda olabilmektedir. Bu kuruluşlar literatürde farklı şekillerde tanımlanabilmektedir. Bu tanımlamalardan bazıları şu şekildedir:

- Kar amacı gütmeyen kuruluşlar
- Hükümet dışı kuruluşlar
- Gönüllü kuruluşlar
- Bağımsız sektör
- Hayırsever yardım kuruluşları
- Üçüncü sektör
- Vergiden muaf kuruluşlar

Kar amacı gütmeyen kuruluşlar literatürde farklı şekillerde tanımlanıyor olsa da bu kuruluşların temel amacı hizmet üretmek ve toplum faydasını yükseltmektir. Bu kuruluşların temel hedeflerinde toplumun gereksinimlerinin karşılanması ve toplumsal sorunların önüne geçilmesi yer almaktadır.

2.2. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Türleri

Kar amacı gütmeyen kuruluş türleri genel olarak beş farklı şekilde görev almaktadırlar. Bunlar Şekil 8’de verilmiştir.

Şekil 6. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluş Türleri

Kaynak: Er(2014: 5).

2.2.1. Dernekler

Türkiye’de derneklerle ilgili olarak iki ana kanun mevcuttur. Bunlar şu şekildedir:

- 22.11.2001 tarih ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
- 04.11.2004 tarih ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu kapsamında dernek tanımı şu şekilde yapılmıştır: “*gerçek veya tüzel en az yedi kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır.*”

5253 sayılı Dernekler Kanunu kapsamında ise dernek tanımı şu şekilde yapılmıştır: *“kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır.”* Tanımlardan da anlaşılacağı üzere dernekler en az yedi kişinin kazanç paylaşımı dışında ortak bir amaç için bir araya gelmesiyle oluşturdukları tüzel kişiler olarak görülmektedir.

2.2.2. Vakıflar

Vakıflar, toplum faydasını yükseltmek adına faaliyetlerini sürdüren yardım kuruluşları olarak görülmektedir. Kişilerin istekleri üzerine resmi yollarla bağışlanan para veya mülkler vakıf olarak adlandırılmaktadır. Mevzuat kapsamında vakıflar, bağışlanan para veya mülkleri toplum faydasını gözeterek faaliyetlerini sürdürürler. Bununla beraber vakıfların bu faaliyetlerini sürdürmelerinde önem verdikleri hususlardan biri bu faaliyetlerin devamlılığının sağlanmasıdır. Hizmetin devamının sağlanarak gelecek nesillere hizmetin aktarılması vakıfların temel amaçları olarak görülmektedir (Öztürk, 2016:3).

2.2.3. Sendikalar

Sendikalar, işçilerinin hak ve sorumluluklarını korumak amacıyla faaliyet gösteren kuruluşlardır. Toplumun büyük bir bölümünün işçi olduğu düşünülürse, sendikaların hem sosyal hem de iktisadi olarak önemli görevler üstlendiği söylemek mümkündür (Kılıç ve Yıldız, 2015:192). Sendikalar, işçilerin temel hak ve sorumluluklarını korumak ve işçilerin sorunlarını çözmek adına faaliyetlerini yürüten kuruluşlar olarak tanımlanmaktadır. Sendikaların temel görevleri şu şekilde sıralanmaktadır (Baydar, 2016: 10):

- İşçilerin çalışmalarından kaynaklı olarak oluşan sorunların çözümlenmesi,
- İşçilerin çıkarlarının korunması,
- İşçilerin haklarının korunması,
- İşçilerin haklarının iyileştirilmesi için çalışmalar yürütmek,
- Siyasi iktidara ve partilere karşı bağımsız bir örgüt olabilmek,

- İşçi ve işletmeler arasındaki uyuşmazlıklara çözüm bulabilmek şeklinde sıralanabilmektedir.

2.2.4. Meslek Kuruluşları

Meslek kuruluşları, meslek mensuplarının oluşturdukları ve çeşitli görevleri yerine getirmek adına kurulan tüzel kişiliklerdir. Bu tüzel kişilikler kamu hukukundan doğan çeşitli yetkileri üstlenmektedirler. Meslek kuruluşlarının temel amaçlarını şu şekilde sıralamak mümkündür (Çaha, 2011:7 4):

- Meslek mensuplarının haklarının korunması
- Meslek mensuplarının bilgilendirilmesi
- Meslek mensuplarının sorunlarının çözülmesi
- Rekabet şartlarının düzenlenmesi
- Meslek mensupları ile kamu kurumları arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi
- Meslekte gelişimin sağlanması adına faaliyetleri düzenlemek şeklinde sıralanmaktadır.

2.2.5. Kooperatifler

Kooperatifler, kişilerin çeşitli ekonomik, kültürel veya sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere müşterek olarak oluşturulan ve demokratik şekilde yönetilen gönüllü ve bağımsız kuruluşlar olarak tanımlanmaktadır. Kooperatifler, kişilerin farklı ihtiyaçlarına karşılık vermek adına kişilerin bir arada hareket etmesi durumu olarak görülmektedir. Kooperatiflerin temel özellikleri şu şekilde sıralanmaktadır (Everest ve Yercan, 2016: 67):

- Bağımsız kuruluşlardır
- Gönüllük esasına dayalı çalışmaktadırlar
- Bireylerin çeşitli ihtiyaçlarını karşılama odaklıdırlar
- Müşterek çalışma şeklini benimserler.

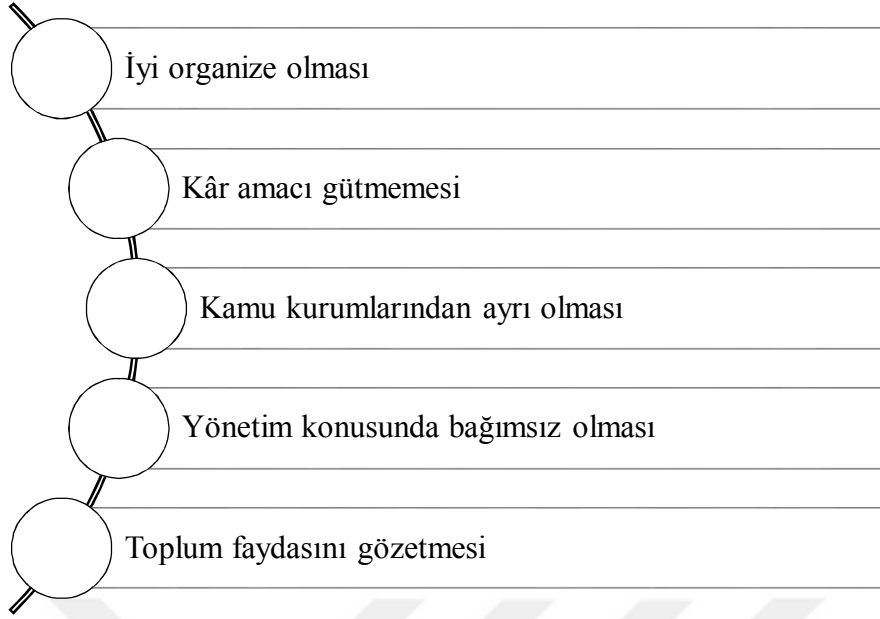
2.3. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Amaçları

Kar amacı gütmeyen işletmelerin diğer işletmelerden ayrılan en önemli özellikleri kuruluşların amaçlarıdır. Ayrıca kar amacı gütmeyen işletmeler kar elde etmedikleri gibi vergiye de tabi tutulmamaktadırlar. Tüm bu durumlar kapsamında kar amacı gütmeyen kuruluşların temel amaçlarını şu şekilde sıralamak mümkün olmaktadır (Coşkun, 2015: 26):

- Toplumsal amaçları destekleme,
- Toplumla alakalı konuları yakından izleme ve kamu politikalarına etki etme,
- Üye ve yöneticilerine kar dağıtmama
- Kamunun bir parçası olma,
- Ortak çıkar ve hizmet sağlama şeklinde ifade edilmektedir.

Kar amacı gütmeyen kuruluşların temel amacı sosyal refahın sağlanması adına kaynak aktarımının gerçekleştirilmesidir. Kıt kaynaklara sahip olan alanlara kaynak aktarımının yapılması ve toplumsal refahın yükseltilmesi, kar amacı gütmeyen işletmelerin temel hedefi olarak ifade edilebilir. Kar amacı gütmeyen işletmeler hukuki bir sığata sahip olarak ve yasal imkânları sayesinde sağlık, eğitim gibi alanlarda da sosyal hizmet sunabilmektedirler. Bu hizmetler toplum refahını olumlu yönde etkilerken, toplumsal faydayı yükseltmeye çalışmaktadır (Özaydın, 2013: 82).

Toplumun genel refah düzeyini yükseltmek adına tasarruf sahiplerinin yalnızca kendi karlarını değil aynı zamanda sorumluluk sahibi olarak faaliyetlerini göstermeleri gerekmektedir. Bu açıdan kar amacı gütmeyen kuruluşlar kaynak aktarımının sağlanmasında önemli bir yere sahiptirler (Budak, 2015: 26). Kar amacı gütmeyen işletmelerin temel amacı toplum faydasını gözetmektir. Bu durumda bir işletmenin kar amacı gütmeyen işletme olarak tanımlanabilmesi için Şekil 9'da yer alan unsurları bulundurması gerekmektedir.

Şekil 7. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar

Kaynak: Bircan (2015: 94).

Kar amacı gütmeyen kuruluşların sınırları oldukça geniştir. Birçok alanda kar amacı gütmeyen kuruluşlar faaliyet gösterebilmektedir. Bununla beraber bu faaliyetlerin başarısında tüm kaynakların doğru kullanımı ve uyumu önemli olmaktadır. Kaynakların belirlenen amaç doğrultusunda doğru şekilde temini ve doğru şekilde kullanımı, kar amacı gütmeyen kuruluşların hedeflerine ulaşmasında önemli olmaktadır. Kar amacı gütmeyen kuruluşların hedeflerine ulaşmaları, toplum faydasının yükseltilmesi anlamı taşımaktadır (Uçar ,Gülmez, Mutlu, Erbaş, Kaan, 2015:135).

2.4. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Özellikleri

Demokratik devlet anlayışı çerçevesinde kar amacı gütmeyen kuruluşların en temel özelliği, devlet faaliyetlerinin sınırlı olduğu ve kıt kaynaklarının olduğu yerlerde bireylerin temel hak ve çıkarları doğrultusunda faaliyetlerini sergileyerek refah düzeyinin arttırılmasının sağlanmasıdır (Emini, 2013: 44).

Kar amacı gütmeyen kuruluşlar, işletmelerden ve kamu kuruluşlarından farklı olarak üçüncü bir sektör olarak nitelendirilmektedirler. Kar amacı gütmeyen kuruluşlar arasında özellikle dernek ve vakıflar toplumdaki sosyal faaliyet ve hizmetlerin büyük bir kısmını yürüterek toplum faydasının sağlanmasında önemli rol oynamaktadırlar. Bu işletmeler kar amacı gütmemekle beraber faaliyetlerini bir işletme faaliyeti olarak sürdürmektedirler (Uslu ve Marangoz, 2008:110).

Kar amacı güden ve kar amacı gütmeyen işletmelerin birbirlerinden farklı yanları Tablo 2’de verilmiştir:

Tablo 2. Kar Amacı Güden ve Kar Amacı Gütmeyen İşletmelerin Özellikleri

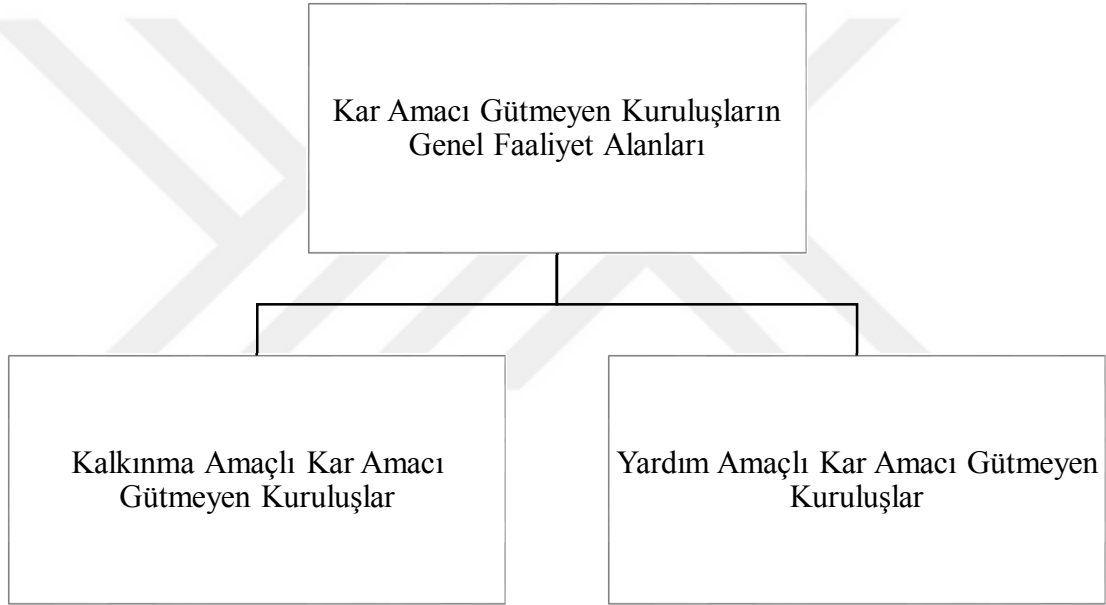
Türler	Öncelikle Yararlanan	Yaygın Örnekler	Temel Yönetim Odağı
Kar Amacı Güden Kuruluşlar			
İşletmeler	Sahip Çalışanlar Hissedarlar Tüketiciler	Gazete Lokanta	Kar elde etmek Mal veya hizmet üretimi yapmak Mal veya hizmeti satmak
Serbest meslek işletmeleri	Alıcılar Müşteriler Serbest meslek erbabı	Doktor Mimar	Gelir Hizmet üretmek
Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar			
Hizmet kurumları	Halk Alıcılar	Hayır kurumları Vakıflar	Potansiyel alıcılar arasında seçerek hizmet sunmak
Yardım ve dayanışma kurumları	Üyeler	Dernek Parti Sendikalar	Üyelerin ihtiyaçlarını karşılamak Koruma Yardım Dayanışma
Kamu kurumları	Halk	PTT Üniversiteler Sendikalar	Toplumun büyük bir kısmına veya tamamını hizmet sunmak

Kaynak: Er (2014: 11).

Kar amacı gütmeyen kuruluşlar her ne kadar ölçeklerine bağlı olarak farklı faaliyet alanlarına sahip olsalar da hepsinin temel özelliği kar amacı gütmeyen birey veya toplum çıkarlarının korunması ve fayda sağlanmasıdır. Özellikle ülke genelinde faaliyet göstermekte olan dernek ve vakıflar, toplum faydasının yükseltilmesinde önemli görevler almaktadırlar (Demir, 2014:348).

2.5. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Genel Faaliyet Alanları

Kar amacı gütmeyen kuruluşlar genel faaliyet alanlarına göre ikiye ayrılmaktadırlar. Bunlar Şekil 8’de yer almaktadır.

Şekil 8. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Genel Faaliyet Alanları

Kaynak: Çelikkol (2014: 329).

Kalkınma amaçlı kar amacı gütmeyen kuruluşlar, 2. Dünya Savaşı sonrasında özellikle Avrupa ve Amerika’da yaygın bir hale gelmeye başlamışlardır. Ülkelerin savaş nedeniyle çöken ekonomilerinin yeniden canlandırılması adına kalkınma amaçlı kar amacı gütmeyen kuruluşlar faaliyet alanlarını genişletmişlerdir.

Kalkınma amaçlı kar amacı gütmeyen kuruluşlarında ortaya çıkış nedenleri şu şekilde sıralanmaktadır (Asan, 2014: 10).

- Sömürgeciliğin artması,
- İşbirliğini güçlendirme ihtiyacı,
- Sosyal sinerjiden yararlanma isteği,
- Kültürel mirasları koruma ihtiyacı,
- Toplumunu bilinçlendirmek
- Açlık durumunun kitlesel bir hal alması,
- Eğitim ve sağlık alanında yaşanan eşitsizlik durumu,
- Çevre sorunlarının varlığı,
- İnsan haklarının ihlal edilmesi,
- Demokrasilerin yetersizliğinden kaynaklı olarak oluşan boşluklar kalkınma amaçlı kurulan kuruluşların etkinlik alanlarını genişletmektedir.

Dünyada olduğu üzere Türkiye’de kalkınma amaçlı kar amacı gütmeyen kuruluşlar özellikle 1970’li yıllardan sonra artış göstermeye başlamıştır. Türkiye’nin gelişmesi ve kendi kendine yetebilen bir ülke konumuna gelebilmesi amacıyla özellikle köylerin kalkınması amacıyla kooperatifler kurulmuştur. Köylerde kurulan bu kooperatifler ile maddi kaynak sıkıntısı giderilmeye çalışılmıştır. İlk hedef köylerin kendi kendine yetebilmesi ve ikinci hedefte ülke ekonomisine katkı sağlanmasıdır (Torlak, Tiltay, İşlek, Ufuk, 2017:171).

Kalkınma amaçlı kar amacı gütmeyen kuruluşların faaliyet alanları şu şekilde sıralanmaktadır (Yaşaroğlu, 2017:8):

- Ülkelerin kalkınmalarını sağlamak adına proje geliştirmek,
- Toplumsal eşitsizliklerin giderilmesini sağlamak,
- Ekonomide sektörler arasında işbirliğini sağlamak,
- Dünyada geri kalmış bölgelere yardım sağlamak,
- Ekonomilerde kaynakların adil şekilde dağıtımının sağlanması adına çeşitli yaklaşımlar geliştirmek,
- Devletlerin yetersiz kaldığı durumlarda alternatif yaklaşımlar yaratmak,
- Ekonomi içinde var olan özel girişimleri desteklemek,
- Gerçekçi bir bakış açısıyla insan kaynağından faydalanmak,
- Özel ve kamu sektörü için hedefler belirlemek,
- Ülkeler arasında uzlaşma sağlamak,

- Küreselleşme kapsamında ülkeler arasındaki iletişim sağlanması adına çeşitli organizasyonlar oluşturmak şeklinde sıralanmaktadır.

Kar amacı gütmeyen kuruluşlar toplumsal sorunlara odaklanan ve bu sorunların çözümünde etkin rol oynamaya çalışan kurumlardır. Kar amacı gütmeyen kuruluşlar toplumda dezavantajlı olarak bulunan hedef kişilere ulaşmak ve bu kişilere çeşitli alanlarda yardım sağlamak adına görevlerini yerine getirmektedirler. Kar amacı gütmeyen kuruluşlar toplumun çeşitli ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli rol oynamakta ve gün geçtikçe bu rolleri daha önemli bir duruma gelmektedir.

Kar amacı gütmeyen kuruluşlardan biride yardım amaçlı kuruluşlardır. Özellikle refah düzeyinin düşük olduğu bölgelere hizmet sunabilmek ve refah düzeyini arttırmak adına kurulan kuruluşlardır. Devletin yetersiz kaldığı bölgelerde çeşitli yardım kuruluşları sıklıkla görev almaktadırlar. Yardım kuruluşlarının temel amaçları şu şekilde sıralanmaktadır (Yaman, 2016: 55):

- Toplum yararını ön planda tutmak,
- Faaliyetleri gönüllü olarak sürdürmek,
- Var olma sebeplerini ve sorumlulukları açık bir şekilde belirlemek,
- Faaliyetler, programlar ve etkinlikler açısından topluma yönelik net olmak
- Var olan kaynakları en etkin biçimde toplum yarına kullanmak,
- Projeleri ve programları görev tanımlamalarına uygun biçimde oluşturmak ve uygulamak,
- Yardım kuruluşlarının çalışmalarına ilgi duyan kişilerin isteklerine yanıt vermek,
- Bireysel çıkarlar yerine toplumsal çıkarlara önem vermek,
- Toplumsal güç birliğini sağlamak,
- Devletten bağımsız faaliyet yürütmek,
- Sorumluluk sahibi, hesap verebilir, saygılı, dürüst ve güvenilir olmak,
- Sürdürülen faaliyetleri insan kaynakları, yönetim, kaynak yaratma gibi benzeri alanlarda açık ve saydam bir şekilde sürdürmek,
- Topluma, destekçilere, yardıma ihtiyaç duyan kişilere, gönüllülere, çalışanlara yönelik sorumlulukları saptamak.

Tüm kar amacı gütmeyen kuruluşlar, gerek toplumun gerekse de bireyin faydası adına kar amacı gütmeyen çalışmaktadırlar. Bunun için kaynak aktarımı ve organizasyon en önemli işlevleri arasında görülmektedir. Tüm ülkelerin kalkınmasında ve toplumların refah düzeyinin sağlanmasında, kar amacı gütmeyen kuruluşların önemli faaliyetler içinde bulduklarını söylemek mümkündür. Kar amacı gütmeyen kuruluşlar, devletin yetmediği yerlerde önemli sorumluluklar üstlenmekte ve en iyi şekilde yerine getirmeye çalışmaktadırlar. Kar amacı gütmeyen kuruluşların başarısı, ülkelerin kalkınmasın ve toplumun yaşam standartlarının yükseltilmesinde önemli olmaktadır.

2.6. Türkiye’de Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar

Tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de kar amacı gütmeye kuruluşlar çeşitli sosyal gayretler içinde bulunmaktadır. Türkiye’de kar amacı gütmeyen kuruluşlar, ürettikleri çeşitli projeler kapsamında toplumdaki farklı gruplar arasındaki eşitliği sağlamayı planlamaktadırlar. Kurumlar arası işbirliği sağlanarak sosyal refahın yükseltilmesi ve gruplar arası eşitsizliklerin giderilmesi hedeflenmektedir. Bununla beraber Türkiye’de faaliyet gösteren kar amacı gütmeyen kuruluşların en önemli eksiklikleri projelerin sonuçlarını etkin şekilde takip etmemeleridir. Türkiye’de kar amacı gütmeyen kuruluşlar çoğunlukla sadece projeleri uygulama aşamasında yer almaktadırlar. Projelerin sonuçları değerlendirilmemekte ve teknik raporlar tutulmamaktadır. Sonuçlar yalnızca izlenmektedir. Bu durum Türkiye’de kar amacı gütmeyen kuruluşların önemli eksiklikleri olarak değerlendirilmektedir (Yalçın, 2016:852).

Türkiye’de kar amacı gütmeyen kuruluşların çoğunluğu kalkınma hedefleri doğrultusunda kurulmuştur. Türkiye’nin kalkınmasına yönelik olarak devlet destekli olarak kurulmuş ve özellikle KOBİ’lere yardım etmek amacıyla kar amacı gütmeyen kuruluşlar mevcuttur. Çeşitli bankaların ve kamu kurumlarının işbirliğiyle oluşturulmuş çeşitli kar amacı gütmeyen kuruluşlar, ülkenin kalkınmasına yönelik çeşitli projeler yürütmektedirler (Sönmez, Arıker, Toksoy, 2016:117).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ÇEVİRİMİÇİ İLETİŞİM VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLETİŞİMİ

3.1. Web Teknolojilerindeki Gelişmeler

Teknolojik gelişmelerle beraber Web teknolojilerindeki gelişmelerde hız kazanmıştır. Web günümüzde küresel bir ağ yaratarak, tüm dünyayı birbirine bağlamaktadır. Web teknolojilerindeki gelişim Web 1.0, Web 2.0 ve Web 3.0 internet teknolojileri ile gelişmiştir.

Web teknolojilerindeki gelişim Web 1.0 ile başlamıştır. Web 1.0 teknolojileri ile sunucular tarafından üretilen bilgiler kullanıcılar tarafından okunabilmektedir. Sunucular istedikleri bilgileri üreterek kullanıcıların okunmasını sağlamaktadır. Bununla beraber Web 1.0 teknolojisinde kullanıcıların bilgi üretmesi mümkün değildir. Teknolojik gelişmelerin hız kazanmasıyla beraber internet teknolojilerinde devrim niteliğinde olan Web 2.0 teknolojiler gelmiştir. Web 2.0 teknolojileri ile hem sunucular hem de kullanıcılar bilgi üretebilmekte ve bu bilgiyi paylaşabilmektedir. Web 2.0 teknolojileri ile kullanıcılar arasında interaktif bir iletişim ağı kurulmuştur. Teknolojik gelişmeler zaman için Web 3.0 internet teknolojisini beraberinde getirmiştir. Web 3.0 teknolojisi ile hem kullanıcılar hem de sunucular kendi aralarında iletişim ağı kurmuşlardır (Civeleker, 2017: 482). Web teknolojilerindeki gelişimin sağladığı faydalar Tablo 3'te yer almaktadır:

Tablo 3. Web teknolojilerindeki gelişimin sağladığı faydalar

Karakter	Özellik
Kullanıcı Merkezli Dizayn	Kullanıcıların isteklerine göre şekillendirilebilir özelliğın olması
Yoğun Kaynak	Kullanıcılar istedikleri bilgiye rahat şekilde ulaşabilmektedirler.
Platform Olarak Web	Kullanıcılar platformlar üzerinde indirme yapmadan bilgiyi kullanabilmektedirler.
İşbirliğı	Web siteler arasında işbirliğı yaratılarak etkileşimli web ortamının sunulması
Gücün Tek Merkezde Toplanmaması	Tek merkezden kullanım söz konusu olmadan kullanıcılar bağımsız şekilde hareket edebilmektedirler.
Dinamik İçerik	Bilginin yoğun olması dinamik yapıyı getirmektedir.
SaaS (Software as a Service) Hizmet Olarak Yazılım	Kullanıcıların bilgi üretmesinde kolaylık sağlamaktadır.
Zengin Kullanıcı Deneyimi	Kolay ve görsel açıdan zengin web siteler tasarlanabilmektedir.

Kaynak: Horzum (2010:605-606).

3.2. Çevrimiçi İletişim Kavramı

Çevrimiçi iletişim günümüzde gelişen teknolojilerle beraber vazgeçilmez bir iletişim kanalı olmuştur. Bireyler ve kurumlar çevrimiçi iletişim ile yer ve zaman sınırlaması olmadan başkalarıyla iletişim halinde olabilmektedirler. Günümüz internet teknolojilerinin bu kadar yaygın olduğu bir dönemde çevrimiçi iletişim de birçok kişi tarafından kullanılmaktadır. Bireyler ve kurumlar istedikleri bilgiyi üreterek dijital ortamlarda bilgi paylaşımında bulunabilmektedirler (Demir ve Akbulut, 2017: 53).

Çevrimiçi iletişim sıklıkla işletmeler tarafından kullanılmaktadır. Gerek özel gerekse kamu sektöründe çevrimiçi iletişim bir kitlesel iletişim aracı olarak kullanılmaktadır. Günümüzde hemen hemen her işletme çevrimiçi iletişim halinde bulunarak kendi tanıtımlarını yapmakta ve takipçilerinin isteklerine göre hareket

edebilmektedir. Çevrimiçi iletişim ile işletmeler istedikleri bilgiyi sunabilirler ve karşılıklı iletişim sayesinde takipçilerinin beklentilerini bilerek bu beklentileri karşılamak adına faaliyetlerini sürdürebilirler (Bozbay, Yaman ve Özkan, 2016: 21).

Birçok işletme daha fazla kişiye ulaşmak ve kendi tanıtımlarını yapmak adına çevrimiçi iletişim araçlarını sıklıkla kullanmaktadır. Çevrimiçi iletişim ile dünyanın her yerindeki insanlara ulaşma ve onlarla bilgi paylaşımında bulunma imkânı ortaya çıkmaktadır. Bu durum işletmelerin çevrimiçi iletişim tekniklerini daha fazla kullanmalarına ve bu alanda rekabet oluşmasına neden olmaktadır (Altındal, 2013:2).

Çevrimiçi iletişim sayesinde işletmeler daha az maliyetle daha fazla kişiye ulaşmakta ve işletmeleri hakkında daha fazla bilgi sunabilmektedirler. Bu araştırmada çevrimiçi iletişim kanallarından web siteleri incelemeye alınmıştır.

3.3. Çevrimiçi İletişim Olarak Web Siteleri

Web siteleri, çevrimiçi iletişim kanallarının en önemli parçalarından biridir. halkla ilişkiler çerçevesinde işletmeler hedef kitle ile hızlı ve birebir iletişimin sürekliliğini sağlamak adına web sitelerini sıklıkla kullanmaktadırlar. İşletmeler hedef kitlelerini etkilemek ve onların bağımlılıklarını arttırmak adına web teknolojilerinden vazgeçememektedirler. Günümüzde birçok işletmenin özellikle orta ve büyük ölçekli işletmelerin web sitesi bulunmaktadır. Web sitesi ile işletmeler kendi tanıtımlarını yapmakta, işletme imajına katkıda bulunmakta, mevcut ve potansiyel müşterileri arasında kesintisiz iletişim halinde olmaktadır (Çiçek, Demirel, Onat, 2010: 188).

Günümüzde küresel bir medyanı olduğunu söylemek mümkündür. Küresel medya ise beraberinde küresel tüketicileri getirmektedir. Bu nedenle işletmelerde küresel ölçekte halkla ilişkiler faaliyetleri yürütmeleri piyasa şartlarına varlıklarını sürdürebilmeleri adına önemli olmaktadır. İşletmeler kendi sınırlarını aşmak ve küresel boyutlarda iş yapabilmek adına web i kullanmaktadırlar. Web siteleri aracılığıyla dünyanın yer yerinde ve istenilen zamanda işletme ve takipçi arasında iletişim kurulması mümkün olmaktadır (Aksoy, 2017: 22).

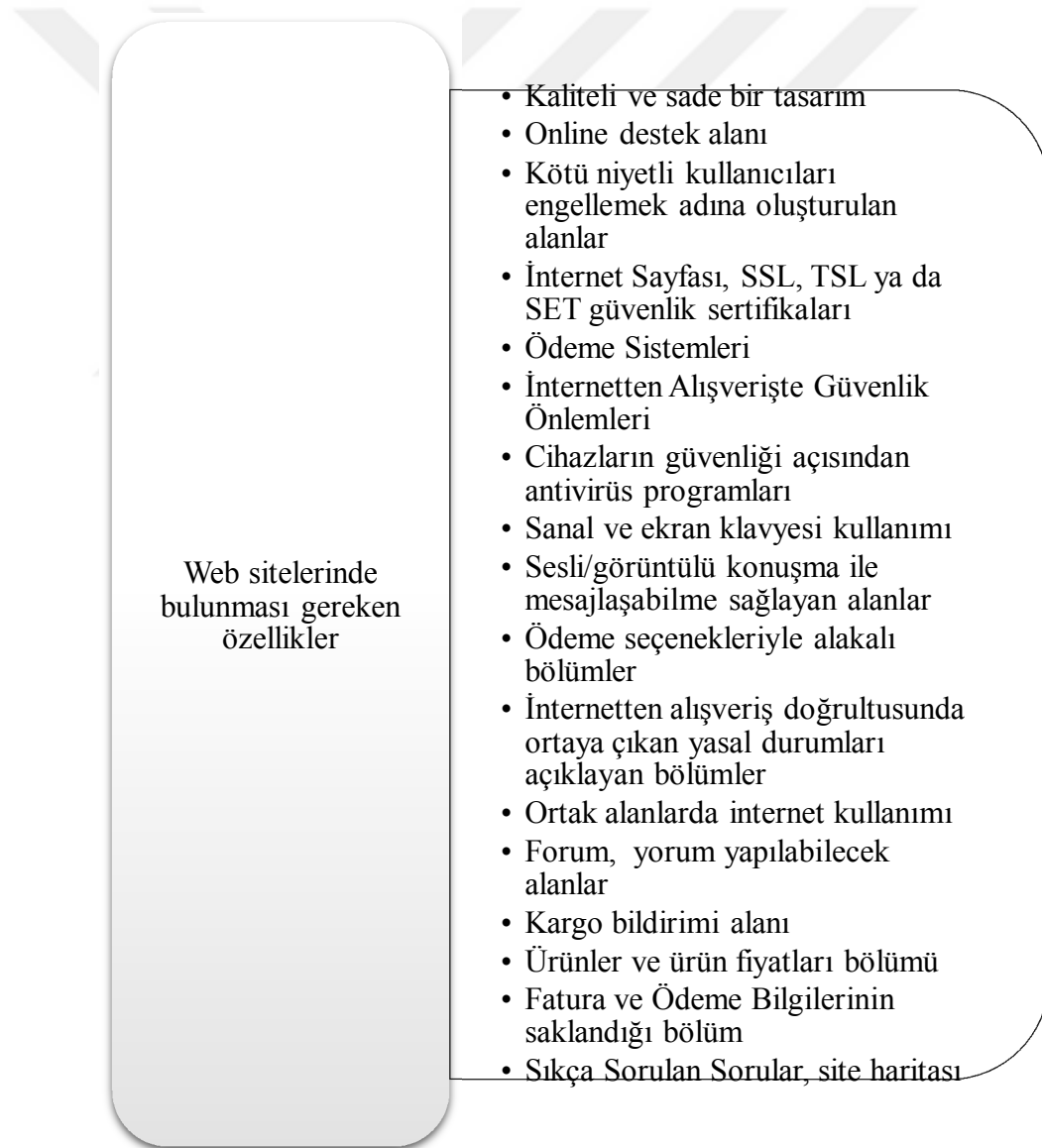
Web sitelerinin genel olarak işletmelere sağlamış oldukları faydalar şu şekilde sıralanmaktadır (Aslan, 2017:232):

- Mevcut takipçilere daha fazla bilgi sunmak
- İşletmenin kendisini tanıtması

- Potansiyel takipçilere ulaşmak
- İşletme imajını arttırmak
- Hedef kitleyle sürekli iletişim halinde bulunmak
- Zaman ve mekân sınırlaması olmadan iletişim halinde kalabilmek

Tüm bu faydalar, web sitelerinin sıklıkla tercih edilmesine neden olmakta ve işletmeleri küresel bir ağa taşımaktadır. İşletmeler bu küresel ağ aracılığıyla daha fazla kişiye ulaşabilme imkânına kavuşmaktadırlar.

Web sitelerinin etkinliği ve işletme amaç ve hedefleri doğrultusunda faaliyet göstermesi için internet sitelerinde olması gereken bazı özellikler belirlenmiştir. Bunlar Şekil 9'da yer almaktadır.

Şekil 9. Web Sitelerinde Olması Gereken Bazı Özellikler

Kaynak: Tiryaki (2016: 18-22).

Bu özellikler işletmelerin web sitelerinde bulunması gereken başlıca özellikler olarak sıralanmaktadır. Bununla beraber web sitelerinde metinsel ve görsel içerik ne kadar fazla olursa, hedef kitlenin dikkatini o kadar fazla çekecektir.

İşletmelerin halkla ilişkiler faaliyetleri olarak internet sitelerini tercih etmelerindeki belli başlı amaç ve yararlar şu şekilde sıralanmaktadır (Taş ve Kestellioğlu, 2011: 82):

- Farklı konulardaki bilgileri aynı anda sunabilme imkânı
- Medyaya aynı anda bilgi sunma imkânı
- İnteraktif bir iletişim ağının oluşturulabilmesi
- Hedef kitlenin istek ve taleplerine hızlı cevap verebilme becerisi
- İşletmenin yeni ürün veya hizmetleriyle ilgili hızlı bilgi sunabilme imkânı
- Düşük maliyetlerle hedef kitleyi bilgilendirme olanağı
- Rakiplerle ilgili olarak bilgi elde edebilme imkânı
- Medyada görünürlük kazanma imkânı
- Gündemle ve müşterilerle ilgili bilgi kazanabilme durumu
- Meslektaşlarla iletişim halinde olabilme imkânı

Tüm bu faydalar işletmelerin web sitesi aracılığıyla hedef kitleye ulaşma isteklerini arttırmaktadır. İşletmeler yeniliklere daha fazla uyum göstermekte ve değişimler karşısında kendilerini bu değişimlere daha çabuk adapte edebilmektedirler.

3.3.1. Kurum Kimliğini Gösteren Bir Araç Olarak Web Sitesi

Kurumların kendi isimlerini kullanarak açtıkları internet siteleri aynı zamanda kurumların kimliği niteliğindedir. Bunun asıl nedeni ise kurumların kendi internet sitelerinde yer alan bilgiler kurumun özelliklerini yansıtmakta ve bir nevi kurumun tanıtımını yapmaktadır. Kurum bu site yardımıyla kendi hakkında bilgiler yayınlamakta ve kendini tanıtmaktadır.

Dünya teknolojinin artmasıyla birlikte küçülmeye başladı. Her geçen gün bir yerden bir yere gidiş süresi kısalmaktadır. Bunun yanı sıra yaygınlaşan internet artık her yere girmiştir ve bütün insanlığın elinin altındadır. Bunun doğal bir sonucu olarak artık bir şeyi satın almak isteyen birey internet üzerinden kolayca ulaşabilmektedir. Bu tatbikî de şirketler açısından yeni bir Pazar alanı oluşturmaktadır. Bir şirket artık

ürünlerini uluslararası pazara kolayca sunabilmektedir. İşte tam da bu kısımda kurumlara ait olan internet sitelerinin önemi bir kez daha artmıştır. Müşteriler satın alacakları ürünleri ya da hizmetleri bu site sayesinde görmekte ve şirkete olan güvenirlilikleri de yine bu site sayesinde oluşmaktadır. Kurumun kendini tanıttığı ve içeriğinde ona ait bilgilerin yer aldığı bu sitede müşteriler istedikleri gibi gezinebilmekte ve bilgi alabilmektedirler (Elmasoğlu, 2016: 82).

Şirketin sahip olduğu ürünlerin geniş bir yelpazesini sunar. Her türlü renk ve şekil imkânı bu siteden görülebilir. Satın alınmak istenen her ürün hediye eşyadan, beyaz eşyaya, mobilyadan kıyafete kadar her şeye ulaşmak mümkündür. Aynı zamanda sağlanan birtakım hizmetler yine bu site üzerinden yapılabilir. Örneğin bir fatura ödeme işlemi bu site aracılığı ile gerçekleştirilebilir (Taş ve Kestellioğlu, 2011: 81).

Kurum sitesini yönetirken çeşitli logolar ve renkler kullanır. Hedef kitlenin dikkatini çekmek aynı zaman da kullanım kolaylığı sağlayabilmek adına kullanışlı ve şık tasarımlar yapmaya gayret eder. Kısacası siteler kurumların kimliği niteliğindedir ve kurumun her türlü bilgisini dışarıya yansıtabilmesini sağlar.

3.3.2. Tanıma ve Tanıtma Aracı Olarak Web Sitesi

İnternet siteleri birden fazla niteliği içinde barındırmaktadır ve halkla ilişkiler departmanı bu niteliklerin bazılarını tanıma bazılarını ise tanıtma aracı şeklinde kullanmayı tercih etmektedirler. İnternet üzerinden sağlanan tanıtımın bazı olumsuz yanları da maalesef bulunmaktadır. En belirgin olanlarından bir tanesi yüz yüze iletişimin olmamasından kaynaklanan sorunlardır.

İşletmeler, web siteleri aracılığıyla tanıtım ve tanım faaliyetlerini yürütmektedirler. İşletmeler web siteleri aracılığıyla hem kendilerini tanıtmakta hem de hedef kitleleri hakkında bilgi sahibi olmaktadır. Web siteleri karşılıklı iletişim sağlayarak her iki tarafında tanınmasını sağlamaktadır (Kocabaş, 2016:70).

3.3.3. Web Sitelerinin Olumlu ve Olumsuz Yönleri

‘World- wide-web’ yani daha bilinen haliyle ‘www’ bütün dünyayı sarmaşık gibi sarmalamış olan sanal âlemdir. Kendi içinde var olan kodlarla birlikte bir takım yazı, görüntü, fotoğraf ve sayıları alıp başka bir yerden bunlara ulaşmamızı sağlayan bir sistemdir. İnternet bulunduğu beri günümüze kadar olan sürede birçok fayda sağlamış olsa da, internetinde bir takım olumsuz yönleri bulunur.

3.3.3.1. Web Sitelerinin Olumlu Yönleri

Bilgisayarların birbiri ile iletişime geçebilmesi internetin sayesinde gerçekleştiğinden dolayı iletişim günümüzde büyük önem kazanmıştır. İnternet bilgileri bir yerden bir yere aktarabilen ve bunu oldukça hızlı yapabilen bir sisteme sahiptir. İnternet sadece bilgi transferi sağlayan ve belgelerimizi kopyalamamızı sağlayan bir mekanizmanın dışında güçlü bir iletişim ağını ortaya koymuştur. Bireysel bir iletişim ağıda sağlayan internet, insanlar arasında sesli ve görüntülü konuşma imkânı sunmuştur.

İnternet aynı zamanda birçok işin daha kısa sürede ve daha hızlı ulaşılmasını sağlamaktadır. Dünyayı parmakların ucuna taşıyan bir sistemken günümüzde, sesli yönlendirmeler sayesinde görme engelli ya da yazma bilmeyen bir insanın bile rahatça kullanımına sunulmuştur. İnternetin kullanıldığı alanların hepsini sıralamak mümkün olmasa da, aşağıda birkaç örnek yer almaktadır (Çelen ve Seferoğlu, 2016:125):

- Uzaktan erişim olanağı sayesinde, istenilen tüm yerlerde ve zamanlar da ulaşım sağlar.
- Telekonferans imkânı sayesinde çok yakın ya da çok uzakta (aralarında binlerce kilometre olan birçok insan) fark etmeksizin görüntülü ve sesli konuşma imkânı sağlamaktadır.
- Sanal ortamda bütün bilgiler yedeklene bilmektedir. Sınırsız bir kapasiteye sahip olan internet aynı zamanda kocaman bir arşivi de içinde barındırır.
- İnternet kocaman bir kütüphane gibi kullanabilme imkânı da sağlamaktadır. Günümüzde hemen hemen her kitap ve belge sanal âleme pdf dosyası adıyla kopyalanmaktadır.
- Arzu edilen elektronik nesnelere bulmayı kolaylaştıran ara yüz sistemini de içinde barındırır.
- Aynı amaç için uğraşan insanların oluşturdukları gruplar ve grupların sanal olarak bütün iletişimlerini sağlayabilmeleri
- Elektronik yayın yapabilme imkânı sağlar.
- Akıldan geçen uzun ya da kısa bütün fikirlerin internet ortamına aktarılarak paylaşılabilmesi ve bunun sınırsız bir yazı kapasitesiyle birlikte sunulmasına imkân verir.

Tüm bunlar toplandığında internet hızla gelişmeye devam eden, her geçen gün büyüyen ve katılımcısı artan, canlı, aktif ve demokratik bir yapıya sahiptir ve hayata olan katkıları oldukça fazladır.

3.3.3.2. Web Sitelerinin Olumsuz Yönleri

Son yıllarda çok fazla kullanılan ve faydaları oldukça fazla olan internetin, bir takım olumsuz yönlerinin de olduğu unutulmamalıdır (Ertuğrul ve Keskin, 2012: 82). Olumsuz yönlerinden bazıları aşağıdaki gibi maddelenmiştir:

- Bilgisayar kendi bilincine sahip değildir ve bu nedenle de her komutu uygulayamaz. Tek sesli ve çelişkisiz bir ileti kullanılması gerekir.
- Bir bilginin internete sunulurken sadece yazı içermesi ilgi çekiciliğin azalmasına neden olur. Bir metinde görsellik ve yazının oranı uyumlu olmalıdır.
- İnternete konulan bir bilginin güncel olması oldukça önemlidir. Önemi ve güncelliğini yitiren bilgiler anlamsız ve gereksiz olacaktır.
- Yazılan her bir bilgi internetin büyük havuzunda toplanmakta ve dünyanın her yerinden bu havuza ulaşılabilir. Bu nedenle büyük hedef kitleler göz önüne alınarak bilgilerin paylaşılması oldukça önemlidir.

Temelinde internetin kullanıldığı eğitimde ortaya çıkan olumsuz yönleri şu şekildedir (Beder ve Ergün, 2015: 27-28):

- Teknolojinin hızlı gelişimi sorunlar doğurmaktadır
- Bilgilerin bulunması ve bir araya getirilmesini sadece öğrenciye bırakılması
- Sosyal etkileşim sınırlandırılması
- Teknik aksaklıklar
- Öğrencinin belirsizliğe sürüklenmesi
- Temel bilgisayar becerilerine sahiplik

3.4. Sürdürülebilirlik İletişimi

Sürdürülebilir iletişim hakkında çok fazla şey yazılıp çizilmese de literatürde çevreyle veya canlılıkla alakası olduğuna dair fikirler bulunur ve önemsiz sayılmazlar. 2004 senesinde yapılmış olan William E. Kilbourne imzası taşıyan çalışmada çevre ve

sürdürülebilir iletişim arasındaki bağdan söz edilmektedir. Sürdürülebilir iletişim ‘doğaya hükmeden bir insanlık yerine, hükme gerek olmayan bir doğanın varlığının oluşturulması’ olarak tanımlanmıştır. Ancak ‘sosyal pazarlama’ ifadesi ile sürdürülebilir iletişim arasındaki benzerlik tartışma konusu olmaktadır. Sosyal pazarlama ve sürdürülebilir iletişim arasındaki farklılığı ise şu şekilde açıklamak mümkündür (Kilbourne, 2004:188):

- Sosyal pazarlama, hedef kitlenin refah seviyesinde bir değişim yaratmayı amaçlar.
- Sürdürülebilir iletişim, ekolojik devamlılık amaçlı çalışır.

Sürdürülebilir iletişim doğayla ilgili pek çok sorunu ele alır. Ekoloji sorunlarına nelerin yol açtığı, nasıl engellenebileceği, engellenmezse sonuçlarının neler olacağına kadar geniş çaplı bir araştırmanın konusu ile ilgilenir. Sürdürülebilirlikle alakalı olarak yapılan araştırmalardan birinde ise sürdürülebilirlik iletişimi tanımı şu şekildedir; çevre dostu, yeşil pazarlama, sosyal sorumluluk projesi gibi klasikleşmiş ileri gelenlerinden farklı bir alt yapıya sahip olduğu vurgusu yapılır. Sürdürülebilir iletişim ile bunlar arasında benzer noktalar elbette ki bulunmaktadır. Fakat onlardan ayrılan en büyük özelliği ise iş stratejisi için sürdürülebilirlik yolundan gitmesidir (Saydam, 2014: 85).

ISC’nin yapmış olduğu tanımda sürdürülebilirlik; herkesin kendini öğrenmeye zorladığı konu olarak bahsedilmiştir. ISC aynı zamanda yapılan her şeyin ekonomik ve çevresel neticelerinin dengede tutulması ve bir bütün oluşturulması için çalışıldığı notunu düşmüştür.

ISC sürdürülebilirlikler hakkında ortaklarla birlikte bir bilinç uyandırmak için ve hareketi başlatmak için iletişimi kullanmayı savunur. ISC, üç temel bileşenin sürdürülebilirliği sağladığını söylemektedir:

- Ekonomik
- Çevresel
- Sosyal

Sürdürülebilirliğin yaygınlaşması amacıyla çalışan gönüllü bir grubun ortaya çıkmasından sonra yeni bir kavram kendini göstermiştir ‘sürdürülebilirlik ağı’. Bu ağın

içerisinde yer alan paydaşların arasında sağlam bir ilişki kurulmalıdır. Kalkınmanın sağlanabilmesi için verimli bir iletişimin olması oldukça önemlidir. Ağın içinde ve dışında yer alan paydaşların iletişiminin verimliliği kalkınma sürecinde önemli bir role sahiptir (Erol-Kantarıcı ve Mouftah, 2015: 183).

R. Edwrd Freeman tarafından 1984 yılında yayınlanmış olan “Stratejik Yönetim: Bir Menfaat Sahipleri Yaklaşımı” kitapta, paydaşlar, bir kurumun amaçlarına ulaşmasında kurumu etkileyebilecek veya kurumun amaçlarına ulaşmasından etkilenebilecek herhangi grup ya da kişiler olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda sürdürülebilirliğin sağlanmasında paydaşlarla olan iletişim önem kazanmaktadır. Freeman yaklaşımı kapsamında paydaşların ve diğer ağların bir bütün olarak sürdürülebilir iletişimi sağlamaları, örgütün faydasına olmaktadır.

Yukarıda yer alan tanımlardan başka tanımlarda literatürdeki yerine almıştır. Sürdürülebilirlikle alakalı olan hususların önemini açıklamak ve bu açıklamanın ötesine geçerek, gerekli olan bağışların toplanmasından söz edilmektedir ve bu da aslında iletişimin önemine vurgu yapmaktadır. Gezegenin sürdürülebilirliği şeklinde bir ifadeyle tanıma devam edilirken kalkınmanın sağlanması için süreçlerin ve stratejilerin de devam ettirilebilir olması gerekmektedir (Dagron, 2017: 3).

3.5. Sürdürülebilirlik Kapsamında Küresel Raporlama Girişimi

Küresel Raporlama Girişimi (GRI), sürdürülebilirlik raporlamasında ilişkin olarak ilkeler geliştiren ve çok paydaşlı olarak görev yapan bağımsız bir girişimdir. 2000 yılında ilkelerin ilk versiyonu, 2002 yılında ikinci versiyonu, 2006 yılında üçüncü versiyonu ve 2013 yılında dördüncü versiyonu yayınlanmıştır (Aksoy, 2013: 38). GRI ilkeleri, raporlama ilkelerinin yanında sürdürülebilirlik raporlamasıyla ilgili olarak özel bir içerik sunmaktadır. GRI ilk olarak CERES (Çevreye Karşı Sorumlu Ekonomiler Koalisyonu) ve UNEP (Birleşmiş Milletler Çevre Programı) tarafından Boston’da kurulmuştur. GRI Sekreteryası 2002’de Amsterdam’a taşınmıştır.

Tablo 4. GRI İlkelerinin Kategorileri ve Unsurlar

Kategori	Ekonomi	
Unsurlar	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomik Performans • Piyasadaki Konum • Dolaylı Ekonomik Etkiler • Satın Alma Uygulamaları 	
Kategori	Çevresel	
Unsurlar	<ul style="list-style-type: none"> • Malzemeler • Enerji • Su • Biyoçeşitlilik • Emisyonlar • Sıvı ve Katı Atıklar • Ürün ve Hizmetler 	<ul style="list-style-type: none"> • Uyum • Ulaştırma • Genel • Çevresel Tedarikçi Değerlendirmesi • Çevre Şikayet Mekanizmaları
Kategori:	Sosyal	
Alt kategori	İşgücü Uygulamaları ve İnsana Yakıvr İş	İnsan Hakları
Unsurlar:	<ul style="list-style-type: none"> • İşgücü • İşgücü/Yönetim İlişkileri • İş Sağlığı ve Güvenliği • Eğitim ve Öğretim • Çeşitlilik ve Fırsat Eşitliği • Kadın ve Erkekler için Eşit Ücret • İşgücü Uygulamalarına Yönelik Tedarikçi Değerlendirmesi • İşgücü Uygulamalarına Yönelik Şikayet Mekanizmaları 	<ul style="list-style-type: none"> • Yatırım • Ayrımcılık Yapmama • Örgütlenme Özgürlüğü ve Toplu Sözleşme • Çocuk İşçiliğinin Kaldırılması • Zorla ve Zorunlu Tutarak Çalıştırmanın Önlenmesi • Güvenlik Uygulamaları • Yerli Hakları • Değerlendirme • İnsan Haklarına Yönelik Tedarikçi Değerlendirmesi • İnsan Haklarına Yönelik Şikayet Mekanizmaları
Alt kategori	Toplum	Ürün Sorumluluğu
Unsurlar:	<ul style="list-style-type: none"> • Yerel Halk • Yolsuzluk • Kamu Politikası • Rekabeti Kısıtlayan Davranış • Uyum • Toplum Üzerindeki Etkilere Yönelik Tedarikçi Değerlendirmesi • Toplum Üzerindeki Etkilere Yönelik Şikayet Mekanizmaları 	<ul style="list-style-type: none"> • Müşteri Sağlığı ve Güvenliği • Ürün ve Hizmet Etiketlemesi • Pazarlama İletişimi • Müşterinin Kişisel Gizliliği • Uyum

Kaynak: GRI G4 Sürdürülebilirlik Raporlama Kılavuzu (2015:9).

Küresel Raporlama Girişimi (GRI) bütünleşik sorumluluk raporlaması konusuna ilişkin olarak uluslararası boyutta en yaygın şekilde kabul edilmiş olan inisiyatif olarak karşımıza çıkmaktadır. 2015 senesi itibariyle, dünya çapında 7547 kuruluş, toplam 24405 adet sürdürülebilirlik raporunu yayınlamıştır. Bu raporların yaklaşık olarak %70'i (18.743'ü) ise Küresel Raporlama Girişimi (GRI) raporu olarak yer almaktadır. Türkiye'de de benzer bir durum söz konusudur. 2005-2014 yılları arasında 72 kuruluşun yayınlamış olduğu 181 adet raporun 130 tanesi GRI raporlama rehberi doğrultusunda hazırlanmıştır. GRI, birçok işletme tarafından rapor türü olarak seçilmekte ve benimsenmektedir (Saban, Küçüker ve Küçüker, 2017:109). Daha önce bahsedilen sürdürülebilirliğin bileşenleri (sosyal, ekonomik ve çevresel) birbirlerini etkilemekte aynı zamanda bütünlemektedir. Sürdürülebilirliğin bileşenlerinin her bir parçası kendi içinde ve bileşenlerin tamamı bir bütün halinde ele alınıp değerlendirilmelidir.

GRI günümüzde gelinmiş olan son noktadır, geniş bir perspektifi yansıtır ve bütün ortaklarını kapsamı altında tutar. Sürdürülebilirlik küresel olarak uygulanmaya ve genişlemeye başlamasının sebebidir. Ölçümlemeyi küresel bir standarda taşımayı başarmış bir girişimdir. GRI raporu kurumun bir rotasıdır. Kurumsal yönetimin haritasını yansıtması nedeniyle ayrıca önem taşımaktadır. Bu da sürdürülebilirlikle, kurumsal yönetim arasındaki ilişkinin bir göstergesi niteliğindedir (Global Reporting Initiative (GRI), 2016:8).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

4.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı kar amacı gütmeyen yardım kuruluşlarının kurumsal web siteleri aracılığıyla iletişim kurmak adına sürdürülebilirlik ile ilgili ne derece ve nasıl bilgi paylaşımında bulduklarını tespit etmektir.

4.2.Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada yer alan ve veri analizi yapılan dernekler araştırılırken faal olan 111550 dernekten, buldukları illere göre sırasıyla ‘İstanbul’, ‘Ankara’, ‘İzmir’ seçilerek, faaliyet alanı ‘Çevre Doğal Hayat Hayvanları Koruma’ ve detaylı faaliyet alanı ise ‘Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma’ seçilerek tespit edilmiştir. Bu tarama sonucunda tespit edilen her derneğin kendi web siteleri incelenmiştir. İstanbul ilinde 171, İzmir ilinde 68 ve Ankara ilinde 100 dernek olmak üzere toplamda 344 dernek ana kütle olarak belirlenmiştir. Dernekler sürdürülebilirlik içeriği bakımından incelenerek web sitesi olmayan ve içerik bilgileri yer almayan derneklere araştırmada yer verilmemiştir. Sürdürülebilirlik içeriği bakımından ve belirlenen kıstaslara göre yapılan araştırma sonucunda toplamda 72 derneğin bilgileri çalışmada yer almaktadır. Bunlardan 35 dernek İstanbul ilinde, 10 dernek İzmir ilinde ve 27 dernek Ankara ilinde yer almaktadır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi kapsamında bu araştırma ile Türkiye’nin İstanbul, Ankara ve İzmir illerinde bulunan ve sürdürülebilirlik içeriği ile ilişkili olan 72 dernek, www.dernekler.gov.tr web sitesi aracılığıyla araştırılarak veriler tespit edilmiştir. Birden fazla ilde faaliyet gösteren dernekler kodlamaya sadece bir kez dahil edilmiştir. Bu nedenle farklı illerde faaliyet gösteren 3 derneğin veri girişi bir kez yapılarak toplamda 69 dernek analize dahil edilmiştir.

Bu çalışmanın literatürde kar amacı gütmeyen yardım kuruluşlarından olan derneklerin sürdürülebilirlik ile ilgili ilişkisi açısından literatürde kısıtlı sayıda kaynak bulunduğundan dolayı keşfedici nitelikte olduğu düşünülebilmektedir. Sürdürülebilirlik sayfalarının incelenmesiyle sınırlı olmakla beraber internet sitelerinin açılış sayfalarına

odaklanılmaktadır. İnternet sitelerinde sürdürülebilirliğin kodlanmasına ilişkin olarak daha önce literatürde yapılan çeşitli çalışmalardan faydalanılmıştır (Zoch vd., 2008; Marchiori vd., 2010; Ott vd., 2016).

Yapılan araştırmada derneklerin web siteleri analiz edilmiş ve özellikle bu web sitelerinde çevre, sürdürülebilirlik gibi başlıklar altında sürdürülebilirlik içerikleri ve iletişim kurulma biçimleri analize tabii tutulmuştur. Belirlenen ölçeğe göre gerekli veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler frekans ve yüzdeler analiz düzeyine göre değerlendirilmiş, tablolaştırılmasıyla da sonuçlar yorumlanmıştır.

Araştırmada içerik analizi yöntemlerinden olan bir 'kodlama formu' Ott, Wang ve Bortree (2016)'dan çalışmasından oluşturulmuştur. İçerik analizi çalışmalarında, formların detaylandırılması araştırmaların geçerliliğini artırır (Başol, Doğuyurt, Demir, 2016:721). Bu çalışma aynı zamanda benzer bir içerik analizi çalışması olan Ott, Wang ve Bortree (2016)'dan esinlenerek çalışma Türkiye'de bulunan kar amacı gütmeyen yardım kuruluşları olan dernekleri içermektedir. Derneklerin web siteleri incelenirken Ott, Wang ve Bortree'nin çalışmasında yer alan maddeler esas alınarak her bir dernek için ayrı formlar doldurulmuştur. Kodlamalara başlanmadan önce on dernek iki farklı kodlayıcı tarafından kodlanarak karşılaştırılmış, verilerin güvenilirliği test edilmiştir. Son olarak elde edilen ve kodlanan verilerin analizleri yapılmıştır.

4.3. Araştırma Soruları

Araştırma kapsamında kar amacı gütmeyen yardım kuruluşlarının sürdürülebilirlik ile ilgili çalışmaları web siteleri aracılığıyla incelenmiştir. Bu doğrultuda araştırma soruları şu şekilde oluşturulmuştur:

1. Kar amacı gütmeyen yardım kuruluşlarının web sitelerinde hangi çevresel sürdürülebilirlik konularına daha çok yer verilmektedir?
2. Kar amacı gütmeyen yardım kuruluşlarının web sitelerinde çevresel sorunlarla ilgili ne tür bilgiler yer almaktadır?
3. Çevresel sürdürülebilirlik ile ilgilenen kar amacı gütmeyen yardım kuruluşlarının web sitelerinde sosyal medya araçları var mı? Var ise hangilerini kullanmaktadırlar?

4.4.Araştırma Örnekleme

Çalışmada yer alan dernekler www.dernekler.gov.tr web sitesi aracılığıyla arama motorunda faaliyet alanı ‘Çevre, Doğal Hayat, Hayvanları Koruma’ ve detaylı faaliyet alanı ‘Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma’ butonları seçilerek toplamda 344 dernek tespit edilmiştir. Bu derneklerin sürdürülebilirlik içeriğinin neler olduğu ise her derneğin web sitesindeki vizyon, misyon, tarihçe ve derneğin kuruluş amacına bakılarak karar verilmiştir. Bununla birlikte derneklerle çevrimiçi iletişim kurma yöntemleri de web sitelerindeki iletişim bilgileri incelenerek belirlenmiştir. Sürdürülebilirlik içeriğine göre İstanbul’da 35 dernek, Ankara’da 27 dernek ve İzmir’de 10 dernek ile toplamda 72 dernek tespit edilmiştir. ‘TURMEPA’, ‘Enerji Verimliliği Derneği’, ‘Doğa ile Barış Derneği’ şubesi olan 3 dernek olduğundan dolayı veri girişleri sadece bir kez yapılmıştır. Araştırma verileri 5 Temmuz 2017 ile 4 Ağustos 2017 tarih aralığında toplanmıştır. Derneklerin web sitelerinde bu tarih aralığı dışında yapılan değişiklikler ayrıca kaydedilmemiştir. Çalışmada veri girişi yapılan 69 dernek aşağıdaki tabloda listelenmektedir:

Tablo 5. Dernek Listesi

DERNEKLER	
1.GÜNDER	36.Ege Sürdürülebilir Çevre ve Kalkınma Derneği
2.Amatör ve Sportif Olta B.F.D.	37.Marmariç Ekolojik Yaşam Derneği
3.TEMA	38.YED
4.Ekin ve Nesil Derneği	39.Zeytin Dostu Derneği
5.ÇEKÜL	40.TURMEPA
6.GREENPEACE	41.AGED
7.Enerji Verimliliği Derneği	42.Türkiye güvercin Federasyonu
8.Biyosidal İş ve Çevre Sağlığı Derneği	43.Avrasya Sportif Olta Derneği
9.Akdeniz Koruma Derneği	44.Çardak Ağaçlandırma Derneği
10.Anadolu Doğa Grubu	45.ÇHD
11.GEKSANDER	46.ÇEKUD
12.Avrupa Rüzgar Enerji Birliği	47.Doğa Bilimleri Derneği
13.Doğa Araştırmaları Derneği	48.Doğa ile Barış Derneği
14.Doğa Derneği	49.Doruk Derneği
15.DOĞA-DER	50.Durusu Park Doğal Yaşamı Derneği
16.Doğa ve Çevre Dostu Amatör Oltacılar	51.Dünya Çevre bilinci ve Eğitim Derneği
17.DOĞÇEV	52.Eurosalar Türkiye
18.Doğal Denge Derneği	53.Flora Araştırmaları Derneği
19.DAYKO	54.Gayrettepe Derneği
20.En Yeşil Ankara Derneği	55.Binder İnsan ve Çevre Derneği
21.Enerji Stratejileri Derneği	56.İstanbul Çevre ve Kültür Derneği
22.GÖNDER	57.Geo-Küresel Çevre Derneği
23.Geri Dönüşümcüler Konfederasyonu	58.Küresel Isınma ile Mücadele Derneği
24.Küresel Denge Derneği	59.Pan Derneği
25.Radyasyondan Koruma Derneği	60.TÜMAKÜDER
26.SAD	61.TAYÇED
27.STD	62.TÜRÇEK
28.Türkiye Herboloji Derneği	63.ÇEVREKO
29.Türkiye Ormancılar Derneği	64.Yeryüzü Derneği
30.Türkiye Tabiatını Koruma Derneği	65.YAÇED
31.Zir Vadisi Doğayı Koruma ve Yardımlaşma Derneği	66.Yeşil Düşünce Derneği
32.ÇESAL	67.Yeşil Türkiye Ormancılar Derneği
33.Çevre Koruma ve Yeşillendirme Derneği	68.Yeşil Can Derneği
34.Çevreci Enerji Derneği	69.Yeryüzüne Özgürlük Derneği
35.EGECEP	

4.5. Veri İçerik ve Analizi

Verilerin toplanmasında 72 kuruluşun web siteleri ayrı ayrı incelenmiştir. ‘Kodlama formu’ ndan yararlanılarak her site için ayrı form doldurularak, formlar numaralandırılmıştır. Çalışmada kullanılan ‘kodlama formu’ oluşturulurken 35 maddeye göre web siteleri incelenmiştir. Çalışmanın örneklem grubu olarak derneklerin incelenmesi ve soru grubunun oluşturulmasında Ott vd. (2016) kaynağından yararlanılarak tez, konusuna ve amacına uygun şekilde hazırlanmıştır. Soru grubu iki ayrı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde (Tablo 6) Ott vd. (2016:679) çalışmasındaki web sitelerinde sürdürülebilirlik iletişim özellikleri ve başlıca sürdürülebilirlik içeriği bilgileri yer almaktadır. İkinci bölümde (Tablo 7) ise web sitelerinin vizyon, misyon, tarihçe ve kuruluşun amaçları hakkında bilgi edinmek amacıyla ön araştırma yapılan sitelerden yararlanılarak sitelerde sıkça yer alan başlıca maddeler forma eklenmiştir.

Tablo 6. Kodlama Formu (1.Bölüm)

Sürdürülebilirlik İletişim Özellikleri	Sürdürülebilirlik İçeriği Konusu
Sürdürülebilirlik stratejik planı/hedefleri	Atık
Sürdürülebilirlik çalışmalarıyla ilgili bilgiler	Enerji
Haber makalelerine/basın bültenine bağlantılar	Bina
İndirilebilir sürdürülebilirlik raporu	Su
Eğitim alanları	Hava ve iklim
Müşterilerin/Paydaşların sürece dahil edilmesi	Taşımacılık
Çalışanların sürece dahil edilmesi	Hayvanlar
Terimlerle ilgili sözlük	Deniz
Blog	Tarım
Sürdürülebilirlik tanımı	Çevre
	Doğa

Veriler SPSS 23 programına giriş yapılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde frekans ve yüzde istatistiklerinden faydalanılmıştır. Elde edilen veriler kodlanırken ‘Var’ ifadesi ‘1’ olarak, ‘Yok’ ifadesi ‘2’ olarak kodlanmıştır. Farklı şekilde kodlaması yapılan ifadeler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo 7. Kodlama Formu (2.Bölüm)

Uluslararası sayfa	İnsan kaynakları bölümü
Sosyal medya aracı	Faaliyet raporları
Bağış bilgisi	Sıkça sorulan sorular
Web sitelerinde bağış bağlantısı var mı?	Sosyal medya araçları
Görsel içerik	Sosyal medya araçlarının yeri
Metinsel içerik	Web sitelerinde kullanıcı yorumları var mı?

Tablo 8. Kodlama Formu (Farklı kodlanan veriler)

Sayfa dilleri	’İngilizce’ ’Türkçe’ ’İngilizce, Türkçe,2+’
Sosyal medya araçları	’1’=’Facebook’ ’2’=’Twitter’ ’3’=’Youtube’ ’4’=’Flickr’ ’5’=’Instagram’ ’6’=’Vimeo’ ’7’=’Tumblr’
Sosyal medya araçlarının yeri	’1’=’sayfanın üst köşesi’ ’2’=’sayfanın alt köşesi’ ’3’=’iletişim bölümü’
Sürdürülebilirlik stratejik planı/hedefleri	’1’=’detaylarıyla belirtilmiş’ ’2’=’ özet geçilmiş’ ’3’=’belirtilmemiş’
Sürdürülebilirlik çalışmalarıyla ilgili bilgiler	’1’=’detaylarıyla belirtilmiş’ ’2’=’ özet geçilmiş’ ’3’=’belirtilmemiş’

4.6. Verilerin Güvenilirliği

Çalışmada elde edilen verilerin güvenilirliği kodlayıcılar arası güvenilirlik saptanarak test edilmiştir. Örneklemin içerisinden rastlantısal olarak seçilen 10 derneğin web sitesi verileri tez çalışmasını yürüten araştırmacı ve bağımsız bir kodlayıcı tarafından tekrar kodlanmıştır. ‘*Cohen Kappa*’ katsayısı aynı konuyu değerlendiren iki gözlemcinin değerlendirme sonuçlarının benzerliğini değerlendirir. Değerlendiricilerin değerlendirmelerinin var-yok sözcüklerini kullanarak yaptığı yani 0-1 biçiminde yaptığı durumlarda kullanılır (Vehid, Eral, 2014: 61). İçerik analizinde kodlayıcılar arası benzerlik oranının %80 ve üzeri olması güvenilirlik için yeterli bulunmaktadır (Gülmez, 2012: 56). Bu çalışmada kodlamalar arası uyum ‘*Cohen Kappa*’ katsayısı ile gözden geçirilerek .82 olarak hesaplanmış ve yeterli düzeyde bulunmuştur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR

5.1. Nitel Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde yapılan nitel araştırma sonucunda elde edilen bilgilere tablolar aracılığı ile açıklayıcı bir şekilde yer vermeye çalışılmıştır. Ayrıca her araştırma sorusu ile ilişkili değişkenler dikkate alınarak bu sorulara cevap oluşturacak şekilde bulgular değerlendirilmiştir.

5.1.1. Web Sitelerinin Genel Görünümüne İlişkin Bulgular

Bireylerin internette birbirleriyle yaptığı diyaloglar ve paylaşımlar sosyal medyayı oluşturur. Sosyal ağlar, bloglar, mikro bloglar, anlık mesajlaşma programları, sohbet siteleri, forumlar gibi insanların birbiriyle içerik ve bilgi paylaşmasını sağlayan internet siteleri ve uygulamalar sayesinde internet kullanıcıları aradıkları ve ilgilendikleri içeriklere ulaşma fırsatına erişmektedir (Gülsünler, 2014: 78). Bu bağlamda bu araştırma için incelenen sitelerin bilgileri yüzde ve frekans analiz sonuçlarıyla aşağıdaki gibi tespit edilmiştir:

Tablo 9. Web Sitelerinin Genel Görünümü

Dernekler ile ilgili bilgiler (N=69)	Frekans	Yüzde
Uluslararası sayfa		
Var	13	18,8
Yok	56	81,2
Sayfa dilleri		
Türkçe	41	59,4
İngilizce, Türkçe	25	36,2
İngilizce, Türkçe, 2+	3	4,3
Haber makalelerine / basın bültenine bağlantılar		
Var	60	87,0
Yok	9	13,0
Blog		
Var	10	14,5
Yok	59	85,5
Terimlerle ilgili sözlük		
Var	6	8,7
Yok	63	91,3
Sosyal Medya Aracı		
Var	45	65,2
Yok	24	34,8
Bağış bilgisi		
Var	23	33,3
Yok	46	66,7
Bağış bilgisi bağlantısı		
Var	24	34,8
Yok	45	65,2
Dernekler ile ilgili bilgiler (N=69)	Frekans	Yüzde
Görsel içerik		
Var	67	97,1
Yok	2	2,9

Metinsel içerik		
Var	68	98,6
Yok	1	1,4
İnsan kaynakları bölümü		
Var	4	5,8
Yok	65	94,2
Faaliyet raporları		
Var	33	47,8
Yok	36	52,2
Sıkça sorulan sorular		
Var	8	11,6
Yok	61	88,4
Eğitim alanları		
Var	51	73,9
Yok	18	26,1
Web sitelerinde bağışçı yorumları		
Var	4	5,8
Yok	65	94,2

Web sitelerinin genel görünümleri incelendiğinde, %18,2'sinin uluslararası sayfası bulunmaktadır. İncelenen web sitelerinin tamamında Türkçe site mevcuttur. Toplamda %59,2'si yalnızca Türkçe sitesi, %81,2'sinin Türkçe ve İngilizce sitesi bulunmaktadır. Web sitelerinin %4,3'ünün ise uluslararası kuruluşlara ait siteler oldukları için ikiden fazla dilde yayını bulunmaktadır. Türkiye'de faaliyet gösteren ve web sitesi bakımından da en yeterli sitelerden biri TEMA' dır. Site hem Türkçe hem de İngilizce olarak yayındadır.

Web sitelerinin %87'sinde haber makalelerine ve basın bültenlerine bağlantı mevcuttur. Sitelerin %14,5'inde blog mevcut olmakla birlikte %8,7'sinde terimlerle ilgili sözcük, %33,3'ünde bağış bilgisi ve %34,8'inde bağış bilgisi bağlantısı bulunmaktadır. Sitelerin tamamında görsel ve metinsel içerik mevcuttur. Fakat ayrı bir şekilde ele aldığımızda görsel içerik % 97,1'inde ve metinsel içerik % 98,6'sında yer almaktadır. Sitelerin %5,8'inde insan kaynakları bölümü, %47,8'inde faaliyet raporları, %11,6'sında sıkça sorulan sorular bölümü bulunmaktadır. Kuruluşların %73,9'unun

web sitesinde eğitim alanlarına ilişkin bilgiler mevcuttur. Terimlerle ilgili sözcük, insan kaynakları bölümü, faaliyet raporları ve sıkça sorulan sorular bölümleri uluslararası alanda faaliyet gösteren çevreci kuruluşların çoğunluğunda bulunurken, yalnızca Türkiye çapında faaliyet gösteren çevreci kuruluşların az bir bölümünde bulunmaktadır. Sitelerin %5,8'inde kullanıcı yorumları mevcuttur.

Web sitelerinin içeriklerinde %65,2'sinde sosyal medya araçları var olduğu görülmektedir. Sosyal medya araçlarının varlığına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo 10. Sosyal Medya Araçlarının Varlığına İlişkin Bulgular

	Frekans	Yüzde
Sosyal medya araçları		
Facebook	46	66,7
Twitter	41	59,4
Youtube	21	30,4
Flickr	3	4,3
Instagram	17	24,6
Vimeo	6	8,7
Tumblr	2	2,9
Sosyal medya aracının yeri		
Sayfanın üst köşesi	22	44,9
Sayfanın alt köşesi	24	49,0
İletişim bölümü	3	6,1

Web sitelerindeki sosyal medya araçları incelendiğinde, sitelerde yer alan sosyal medya aracı yukarıdaki Tablo 10'da gösterilmektedir. Sosyal medya aracı bulunan sitelerin çoğunluğunda facebook %66,7'sinde ve twitter %59,4'ünde mevcuttur. Bununla beraber sosyal medya aracı bulunan sitelerin %30,4'ünde youtube, %4,3'ünde flickr, %24,6'sında instagram, %8,7'sinde vimeo, %2,9'unda tumblr bulunmaktadır.

Sosyal medya aracı bulunan sitelerde sosyal medya araçlarının yeri incelendiğinde, %44,9'unda sayfanın üst köşesinde, %49'unda sayfanın alt köşesinde ve %6,1'inde iletişim bölümünde yer aldığı tespit edilmiştir. Sosyal medya araçlarının

kullanılmadığı web sitelerinin halkla iletişim konusunun yetersiz olduğunu göstermektedir.

5.1.2. Web Sitelerindeki Sürdürülebilirlik İçeriğine İlişkin Bulgular

İncelenen web sitelerinde sürdürülebilirliğe ilişkin bilgiler araştırılmış, içerikleri Tablo 12’de yüzde ve frekans bilgileri ile gösterilmiştir:

Tablo 11. Sürdürülebilirlik İçeriğine İlişkin Bulgular

	Frekans	Yüzde
Sürdürülebilirlik tanımı		
Var	5	7,2
Sürdürülebilirlik içeriği konusu		
Atık	34	49,3
Enerji	41	59,4
Bina	25	36,2
Su	31	44,9
Hava ve iklim	38	55,1
Taşımacılık	5	7,2
Hayvanlar	31	44,9
Deniz	29	42,0
Tarım	34	49,3
Çevre	57	82,6
Doğa	56	81,2
Sürdürülebilirlik stratejik planı / hedefleri		
Detaylarıyla belirtilmiş	10	14,5
Özet geçilmiş	25	36,2
Sürdürülebilirlik çalışmalarıyla ilgili bilgiler		
Detaylarıyla belirtilmiş	10	14,5
Özet geçilmiş	25	36,2
İndirilebilir sürdürülebilirlik raporu		
Var	29	42,0
Yok	40	58,0
Periyodik e-Bülten katılımı		
Var	5	7,4
Yok	63	92,6

Web sitelerinde sürdürülebilirlik bilgisine ilişkin bulgular incelendiğinde, %7,2'sinde sürdürülebilirlik tanımı mevcutken, tamamında sürdürülebilirlikle ilgili içerik mevcuttur. Web sitelerindeki sürdürülebilirlik içeriği konusu incelendiğinde, %49,3'ünde atık, %59,4'ünde enerji, %36,2'sinde bina, %44,9'unda su, %55,1'inde hava ve iklim, %7,2'sinde taşımacılık, %44,9'unda hayvanlar, %42'sinde deniz, %49,3'ünde tarım, %82,6'sında çevre ve %81,2'sinde doğa konusu bulunmaktadır.

Web sitelerinin sürdürülebilir stratejik planı/hedefleri %14,5'inde detaylarıyla belirtilmişken, %36,2'sinde özet geçilmiştir. Aynı şekilde web sitelerinin %14,5'inde sürdürülebilirlik çalışmalarıyla ilgili bilgiler detaylarıyla belirtilmiş ve %42'sinde indirilebilir sürdürülebilirlik raporu bulunmaktadır. Web sitelerinin %7,4'ünde periyodik e-bülten katılımı mevcuttur.

İncelenen sitelerde çoğunlukla sürdürülebilirlikle ilgili görsel ve metinsel içerik bulunmaktadır. Bununla beraber içeriklerin detaylandırılma şekli farklıdır. Web sitelerindeki en fazla sürdürülebilirlik içeriği doğa, enerji ve çevreyle ilgilidir. Bunun yanında taşımacılık en az değinilen konular arasında yer almaktadır. Zoch, Collins & Sisco (2008: 10) sürdürülebilir çevreyle ilgili faaliyetlerde bulunan organizasyonların web sitelerini inceledikleri çalışmalarında en fazla konunun doğa ve enerji üzerine olduğunu belirtmiştir. Araştırmada kuruluşların halkla ilişkiler faaliyetleri açısından web sitelerini etkin şekilde kullandıkları belirtilmiştir. Marchiori, Inversini & Cantoni (2010: 16) çalışmalarında, kuruluşların sürdürülebilirlikle ilgili çalışmalarının çevrimiçi ortamdaki itibarını incelemişlerdir. Araştırmada kuruluşların doğa, çevre ve hayvanlarla ilgili içeriklere detaylı şekilde yer verdikleri tespit edilmiştir. Bununla beraber araştırmada kuruluş ve bağışçı arasındaki iletişimin zayıf kaldığı, web sitelerinde genellikle iletişimi güçlendirmek adına blogların yer almadığı belirtilmiştir. Ott vd. (2016:676) çalışmalarında kar amacı gütmeyen 100 kuruluşun sürdürülebilirlikle ilgili içeriklerini incelemiş ve en fazla detaylandırılan konuların enerji, atık ve su olduğunu tespit etmiştir.

5.1.3.Web Sitelerinde Çalışanların ve Müşteri/Paydaşların Sürece Dahil Olmalarına İlişkin Bulgular

Web siteleri incelendiğinde çalışanların sürece dâhil edilme oranları Tablo 11'de görüldüğü gibi müşteri ve paydaşların dahil edilmesinden daha yüksek bir orana

sahiptir. Buna göre %79,7'sinde çalışanların sürece dâhil edilmesine ilişkin bilgi ve %66,7'sinde müşterilerin/paydaşların sürece katılımıyla ilgili bilgi mevcuttur.

Tablo 12. Çalışanların ve müşterilerin sürece dâhil edilmesi ile ilgili bulgular

Çalışanların sürece dâhil edilmesi		
Var	55	79,7
Yok	14	20,3
Müşterilerin/Paydaşların sürece dâhil edilmesi		
Var	46	66,7
Yok	23	33,3

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ

Sanayileşmeyle beraber gelişen kitlesel üretim ve kitlesel tüketim, kaynakların hızla yok olmasına neden olmaktadır. Üreticilerin kar sağlamak amacıyla etkin kaynak yönetimi yapmadan doğal kaynakları tüketmeye başlamaları, gelecek nesillerin varlığını tehlikeye sokmaktadır. Sanayileşme beraberinde kentleşme ve nüfus artışını da getirmiş, bu durum ise kaynakların tüketimini arttırmıştır. Çarpık kentleşme ve kontrol edilemeyen nüfus artışı, kaynakların bilinçsizce tüketiminin önünü açmaktadır. Sürdürülebilir bir çevrenin yok olması, insan hayatının yok olması anlamını taşımaktadır. Bununla beraber günümüz dünyasında çevre bilincinin artmasıyla beraber sürdürülebilirlikte önemli bir konu haline gelmiştir. Sürdürülebilir bir çevrenin yaratılması, dünyada tüm kuruluşları ilgilendiren önemli bir konudur.

Özdemir (2004:137) kar amacı gütmeyen kuruluşların kamu ile ilişkisini değerlendirmiş ve sosyal refah hizmetleri yerine getirilirken kar amacı gütmeyen kuruluşların bazı avantajları olduğunu ileri sürmekte, örneğin sosyal yardıma ihtiyaç duyan bazı gruplar, kar amacı gütmeyen kuruluşları hızlı bir değişim yönünde karar alma konusunda daha işlevsel bulmaktadır.

Sürdürülebilir çevre insan hayatının devamlılığı adına bir zorunluluktur. Bununla beraber günümüzde birçok bölgede çevre problemleri yaşanmaktadır. Çevre problemlerinin önlenmesi sürdürülebilirlik açısından önemlidir. Bu durumun farkında olan çeşitli kuruluşlar kar amacı gütmeyen çevreci faaliyetlerini sürdürmektedirler. Gerek Türkiye çapında gerekse de uluslararası alanda birçok çevreci kuruluş, sürdürülebilir çevrenin yaratılabilmesi ve problemlili alanlara çözüm üretilebilmesi adına çalışmaları yürütmektedirler.

Günümüzde birçok kuruluş gibi çevreci kuruluşlarda halkla ilişkiler faaliyetlerini web üzerinden yürütmektedirler. Toplumun bilinçlendirilmesi ve hareket geçirilmesi konusunda kitlesel bir iletişim aracı olarak web, önemli faydalar sağlamaktadır. Kar amacı gütmeyen çevreci kuruluşlarda web üzerinden iletişim sağlamaya çalışmaktadırlar. Burada dikkat edilmesi gereken konu ise iletişimin etkinliği ve yeterliliğidir. Web sitelerinde yürütülen iletişim faaliyetlerinin yeterli olmaması, kitlesel iletişiminin başarısız olmasına neden olacaktır.

Bu araştırmada çevreyle ilgili sürdürülebilirlik faaliyetlerini yürüten kar amacı gütmeyen kuruluşların web siteleri incelenmiştir. Araştırma kapsamında 72 web sitesi incelenmiş ve 35 kıstas üzerinde değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre incelenen web sitelerinin genel özelliklerinin kuruluşun büyüklüğüne göre değiştiği görülmektedir. Kar amacı gütmeyen kuruluşların faaliyetleri bakımından geniş çapta olması, web sitesinin de daha yoğun içerikli olmasına neden olmaktadır. Örneğin, Greenpeace gibi uluslararası boyutlardaki kar amacı gütmeyen kuruluşların web sitelerinde sürdürülebilirlikle ilgili hemen hemen her konu detaylarıyla beraber belirtilmiş ve ülkeler bazında faaliyet raporları sunulmuştur. Yoğun içerikli web siteleri aracılığıyla bireylerle interaktif iletişim sağlama, bağışçı ve kuruluş arasındaki güveni artırmada önemli bir etkindir. Türkiye’de küçük çaplı faaliyette bulunan çevreyle ilgili sürdürülebilirlik faaliyetleri yürüten kuruluşların ise web siteleri oldukça yetersiz bilgilere sahiptir. Bu çalışmada incelenen derneklerin web sitelerinde göstermiş oldukları faaliyet alanları ile ilgili sınırlı bilgiler yer almakta ve bu faaliyetlerin sürdürülebilirlikle ne derece ilişkili olduğu bilgileri yetersiz bulunmaktadır.

Sitede sürdürülebilirlikle ilgili detaylı bilgiler, faaliyet raporları, insan kaynakları bölümü, eğitim alanları gibi birçok görsel ve metinsel içerik yer almaktadır. İnsan kaynakları bölümü, faaliyet raporları ve sıklıkla sorulan sorular bölümleri genellikle uluslararası faaliyetlerde bulunan kuruluşların web sitelerinde bulunmaktadır. Yalnızca Türkiye çapında faaliyette bulunan kuruluşların internet sitelerinde bu tür bilgilere az miktarda yer almaktadır. Bu bilgilerin dışında web siteleri ikna etme amacıyla kullanılan iletişim araçları arasında yer aldığından dolayı temelde doğru ve açıklayıcı içerikler kullanılarak bireylerle iletişimini kuvvetlendirmelidir.

İncelenen web sitelerinde interaktif iletişimin sosyal medya araçları haricinde oldukça sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Vimeo, tumblr ve flickr sosyal medya araçları genellikle uluslararası düzeyde faaliyette bulunan kuruluşlarda mevcuttur. Sonuçlara göre de özellikle bağış bilgisi ve bağış bilgisi bağlantısının yaklaşık her üç dernekten birinde yer aldığı görülmektedir. İnteraktif iletişim bireylerden alınan geri bildirimler açısından oldukça önemlidir. Sosyal ağlar, bloglar, mikro bloglar, anlık mesajlaşma programları, sohbet siteleri, forumlar gibi insanların birbiriyle içerik ve bilgi paylaşmasını sağlayan internet siteleri ve uygulamalar sayesinde internet kullanıcıları aradıkları ve ilgilendikleri içeriklere ulaşma fırsatına erişmektedir (Gülsünler, 2014: 78). Fakat incelenen web sitelerinde sosyal medya araçları haricinde interaktif iletişimin eksikliği göze çarpmaktadır. Bu doğrultuda sosyal medya araçları ile blog, sıklıkla sorulan

sorular bölümlerinin yetersiz olması web sitelerinde bağışçı ve kuruluş arasındaki iletişimin sağlıklı olarak yapılamamasında en önemli faktör olarak nitelendirilebilir.

Araştırmada uluslararası alanda faaliyet gösteren çevreci kuruluşların web sitelerinde detaylı bilgilerin varlığı tespit edilmişken, Türkiye çapında faaliyette bulunan kuruluşların web sitelerinde yüzeysel bilgilerin verildiği tespit edilmiştir. Türkiye çapında faaliyette bulunan kuruluşların web sitelerinde sürdürülebilirlikle ilgili detaylandırılmış bilgi yok veya sınırlıdır. Kar amacı gütmeyen kuruluşlar varlıklarını koruyabilmek için fon ihtiyaçlarını temin etmelidirler. Kar amacı gütmeyen kuruluşlardan olan dernekler, fon kaynaklarının büyük çoğunluğunu bağışçılarından sağladıkları için bu dernekler mevcut bağışçılar bağış miktarlarını artırarak ya da yeni bağışçılar bularak fon kaynaklarını artırabilirler. Kaynak artışı, kuruluşun uzun dönem faaliyetlerinin sürdürme imkânı sağlayacaktır. Ayrıca, kuruluşun altyapısının güçlü olduğunu göstermektedir.

Ayrıca web sitelerinin halkla ilişkiler açısından yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Web sitelerinin bir kısmında sosyal medya araçları, sürdürülebilirlikle ilgili detaylı içerik, faaliyet raporları, insan kaynakları bölümü gibi alanlar mevcut değildir. Bu durum Türkiye’de faaliyet gösteren çevreci kuruluşların internet üzerinden yaptıkları halkla ilişkiler faaliyetlerinin iletişim açısından zayıf olduğunu göstermektedir.

Marchiori, Inversini & Cantoni (2010: 16) çalışmalarında, kuruluşların sürdürülebilirlikle ilgili çalışmalarının çevrimiçi ortamdaki itibarını incelemişlerdir. Araştırmada kuruluşların doğa, çevre ve hayvanlarla ilgili içeriklere detaylı şekilde yer verdikleri tespit edilmiştir. Zoch, Collins & Sisco (2008: 10) sürdürülebilir çevreyle ilgili faaliyetlerde bulunan organizasyonların web sitelerini inceledikleri çalışmalarında en fazla konunun doğa ve enerji üzerine olduğunu belirtirken; bu tez çalışmasında sürdürülebilirlik içeriği konusu en fazla çevre ve doğa olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber araştırmada kuruluş ve bağışçı arasındaki iletişimin zayıf kaldığı, web sitelerinde genellikle iletişimi güçlendirmek adına blogların yer almadığı belirtilmiştir. Bu çalışmada ulaşılan sonuçlar web sitesi içeriği yoğun olarak kullanılan ve çevrim içi iletişimi web siteleri aracılığıyla sağlayabilen derneklerin sürdürülebilirlik planları çerçevesinde faaliyetlerini aktif olarak devam ettirebildiklerini göstermektedir. Dolayısıyla, günümüz koşullarında kar amacı gütmeyen kuruluşlar olan derneklerin varlıklarını sürdürebilmelerinin ve gelişimlerinin geniş ölçüde çevrim içi iletişimlerine bağlı olduğu söylenebilir.

TAVSİYELER

Bu araştırmanın sonuçları doğrultusunda daha geniş bakış açısı ortaya oluşturulabilmesi ve kar amacı gütmeyen kuruluşların sürdürülebilirlikle ilgili çevrim içi iletişimi hakkında daha fazla yorum yapılabilmesine yönelik olarak ileriki çalışma tavsiyeleri olarak aşağıdaki gibi sıralanabilir:

Türkiye’de ve bu çalışmada ele alınmayan diğer ülkelerde aynı faaliyetleri gösteren kar amacı gütmeyen kuruluşların web siteleri içerikleri karşılaştırması yapılabilir. Örneğin çalışanlar ve paydaşlar arasında anket uygulaması yapılarak, nitel araştırma olan bu çalışmanın nicel verilerle desteklenecek biçimde analiz yorumları güçlendirilebilir. Sürdürülebilirlik stratejik planları açısından bu çalışmada incelenen kuruluşların uzun dönemli gelişimleri ve varlıklarını hangi değişkenler ile sağladıkları araştırılabilir.

7. KAYNAKÇA

- Aksoy, Ç. (2013). Sürdürülebilirlik performansının değerlendirilmesine yönelik ölçek önerisi ve Türkiye'deki işletmelerde uygulaması. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aksoy, H. (2017). E-ticarette süreç yönetimi uygulanmasına bir örnek: Özel bir şirkette uygulaması. Yüksek Lisans Tezi, T.C. İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Altındal, M. (2013). Dijital pazarlamada marka yönetimi ve sosyal medyanın etkileri. Akademik Bilişim Konferansı, Akdeniz Üniversitesi, 1-6.
- Asan, E. (2014). Türk ve yabancı eğitim sendikalarının eğitim politikaları ve insan yetiştirme anlayışına etkilerinin karşılaştırmalı analizi, Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Asımgil, B. (2017). Kaynakların korunumunda sürdürülebilir teknolojik yaklaşımlar ve mimari forma etkisi. *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 32(3), 1-12.
- Aslan, A. (2017). Sosyal ağlar ve online (çevrimiçi) reklam üzerine bir değerlendirme. 1. Uluslararası İletişimde Yeni Yönelimler Konferansı, 230-235.
- Aslan, F. (2010). İktisadi büyümenin ekolojik sınırları ve kalkınmanın sürdürülebilirliği. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Ankara.
- Atay, L. ve Dilek, S. (2013). Konaklama işletmelerinde yeşil pazarlama uygulamaları: ibis otel örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 203-219.
- Bal, H.Ç. (2012). Sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde çevre sorunlarıyla mücadele aracı olarak kirlilik izinleri piyasasının etkinliği. Doktora Tezi, T.C. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı İktisat Bilim Dalı, Ankara.
- Başol, G., Doğuyurt, M. F.& Demir, S. (2016). Türkiye örneğinde meta analiz çalışmalarının içerik analizi ve metodolojik değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 714-745.
- Baydar, F. (2016). Eğitim politikalarının oluşturulmasında sendikaların rolü üzerine öğretmen görüşlerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Bayraç, H. N. & Doğan, E. (2016). Türkiye’de iklim değişikliğinin tarım sektörü üzerine etkileri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Nisan 11(1)*, 23-48.
- Bayraktutan, Y. & Uçak, S. (2011). Ekolojik iktisat ve kalkınmanın sürdürülebilirliği. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 3(4), 17-36.
- Beder, A. & Ergün, E. (2015). Ortaokul öğrencilerinin güvenli internet kullanım durumlarının belirlenmesi, *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 14 (27), 23-41.
- Bhatia, A., Nair, R., & Gakkhar, N. (2016). Green concrete a stepping stone for future. *International Journal of Engineering Research & Management Technology*, 3(1), 46-50.
- Bircan, G. (2015). Kar amaçsız işletmelerde hile denetiminin önemi. *Mali Çözüm Dergisi/Financial Analysis*, 25(127), 93-115.
- Bozbay, Z., Yaman, Y. & Özkan, E. (2016). İnternet perakendeciliğinde hizmet kalitesinin müşteri memnuniyeti üzerindeki rolü: Hazır giyim ve kitap sektörü üzerine karşılaştırmalı bir araştırma, *Journal of Transportation and Logistics*, 1(1), 19-38.
- Budak, G. (2015). Yoksulluğa inovatif bir çözüm: Sosyal girişimcilik. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 4(8), 26-41.
- Civeleker, M. (2014). Yeni medya ile değişen haber söylemi: Hürriyet gazetesi ve hürriyet.com.tr örneği, 1. Uluslararası İletişimde Yeni Yönelimler Konferansı.
- Coşkun, E. (2015). Gönüllü Kuruluşların Okul Öncesi Sosyal Girişimcilik Eğitimindeki Rolü. Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.
- Çaha, Ö. (2011). Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve sivil toplum. türkiye’de kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, Sivil Toplum ve Demokrasi, Liberal Düşünce Topluluğu, 87-125, Ankara.
- Çelen, F. K. & Seferoğlu, S. S. (2016). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı ve etik olmayan davranışlar: Sorunlar, araştırmalar ve değerlendirmeler. *Journal of Computer and Education Research*, 4(8), 124-153.
- Çelikkol, M. M. (2014). Bölgesel kalkınma ajansları: sağlanan desteklerin bir il ölçeğinde değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (39), 327-349.

- Çevik, O. & Gülcan, B. (2011). Lojistik faaliyetlerin çevresel sürdürülebilirliği ve Marco Polo programı, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 1, 35-44.
- Çiçek, H., Demirel, M., & Onat, Ö. (2010). İşletmelerin web sitelerinin değerlendirilmesine ilişkin bir araştırma: Burdur ili örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(3), 187-206.
- Dagron, A. G. (2017). The world is not enough: Sustainable communication for a sustainable Planet, 1-7.
- Demir, E. B. K., & Akbulut, Y. (2017). Çevrimiçi sosyal ağların öğretim amaçlı kabul ve kullanımı ölçeğinin geliştirilmesi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 8(1), 52-82.
- Demir, Ö. (2014). Sivil toplum kuruluşları, sosyal girişimcilik, kurumsal sosyal sorumluluk ve sosyal işletme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 347-356.
- Elmasoğlu, K. (2016). Marka kimlik ögesi olarak logoların marka iletişimi açısından incelenmesi: "Google Doodles" örneği. *Erciyes İletişim Dergisi*, 4(4), 81-102.
- Emini, F. T. (2013). Sivil toplum kuruluşlarının politika belirleme sürecindeki rolü: Tüsiad örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 36(1), 43-56.
- Er, N. (2014). Kar amacı gütmeyen kuruluşlar ve derneklerde muhasebe süreçleri ve uygulama örneği: Marmara Yelken Kulübü Derneği. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ergün, T. & Çobanoğlu, N. (2012). Sürdürülebilir kalkınma ve çevre etiği, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 97-123.
- Erol-Kantarci, M., & Mouftah, H. T. (2015). Energy-efficient information and communication infrastructures in the smart grid: A survey on interactions and open issues. *IEEE Communications Surveys & Tutorials*, 17(1), 179-197.
- Ertuğrul, İ. & Keskin, N. (2012). İnternet'in 'Türkçe'nin kullanımında ve toplum-birey yapısının değişimindeki rolü. *Journal of Internet Applications & Management/İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi*, 3(2), 79-88.
- Everest, B. & Yercan, M. (2016). Kooperatif ortaklarının kooperatifçilik ilkelerini algılamaları üzerine bir araştırma: Tarım kredi kooperatifleri örneği. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 53(1), 67-73.

- Global Reporting Initiative (2015). G4 Sustainability Reporting Guidelines: Reporting Principles and Standard Disclosures. International Organisation for Standardisation (ISO), ISO.
- Global Reporting Initiative (2016). GRI: Integrated Reporting. (<https://www.globalreporting.org/information/current-priorities/integrated-reporting/Pages/default.aspx>) (Erişim Tarihi: 14.07.2017).
- Global Reporting Initiative, (2017). Sustainability Reporting. (<https://www.globalreporting.org/languages/Turkish/Pages/S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilirlik-Raporlamas%C4%B1.aspx>) (Erişim Tarihi:14.07.2017).
- Gül, F. (2013). İnsan-doğa ilişkisi bağlamında çevre sorunları ve felsefe. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(14), 17-21.
- Gülmez, M. (2012). Türk, Amerikan, İngiliz, Fransız şirketlerinin web siteleri aracılığı ile gerçekleştirdikleri kurumsal sosyal sorumluluk iletişimi üzerine bir araştırma. Doktora Tezi, Çağ Üniversitesi, Mersin.
- Gülsünler, M. E. (2014). Siyasal iletişimde viral pazarlama: Kuramsal bir çerçeve, *Selçuk İletişim*, 8(3), 76-91.
- Horzum, M. B. (2010). Öğretmenlerin web 2.0 araçlarından haberdarlığı, kullanım sıklıkları ve amaçlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 603-634.
- Jones P., Clarke-Hill C., Comfort D. & Hillier D., (2008). Marketing and sustainability, *Marketing Intelligence & Planning*, 26(2), 123-130.
- Karaer, F. & Gürlük, S. (2011). Gelişmekte olan ülkelerde tarım-çevre-ekonomi etkileşimi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 4(2), 197-206.
- Karakaş, A. (2016). Yaklaşan tehlikenin farkına varmak: iktisadi büyüme, nüfus ve çevre kirliliği ilişkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 19, 57-73.
- Kaypak, Ş. (2014). Çevre sorunlarının çözümünde küresel çevre politikaları. *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, (31), 17-34.
- Kaypak, Ş. & Yılmaz, V. (2016). Hatay büyükşehir yapılanma sonrasında çevre sorunlarına yaklaşım ve çevre düzenlemeleri. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 25-50.
- Kete, H., Aydın, M. S., & Kaya, H. (2017). Çevre Sorunları İle Mücadelede Maliye Politikaları. *Journal of Life Economics. Özel Sayı*, 167- 190.

- Kılıç, S., & Yıldız, K. (2015). İş arayanların sendika talebi ve sendika algısı: Türkiye'deki temsil boşluğu hakkında bazı işaretler. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, Özel Sayı*, 191-204.
- Kızılboga, R., & Batal, S. (2012). Türkiye'de çevre sorunlarının çözümünde yerel yönetimlerin rolü ve önemi/ The roles and importance of local governments in the solution of environmental problems in Turkey. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(20)*.
- Kilbourne, W. E. (2004). Sustainable communication and the dominant social paradigm: Can they be integrated?, *Marketing Theory, 4*, 187-207.
- Kocabaş, İ. (2016). Özel kuruluşların halkla ilişkiler aracı olarak sosyal medya kullanımı: Arçelik ve Bosch markalarının kurumsal facebook ve twitter hesaplarının kullanımı üzerine çalışma. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, 9(2)*, 69-91.
- Kocabaş, F. (2008). Küreselleşme bağlamında kar amacı gütmeyen kuruluşların güçlendirilmesinde internetin önemi. *Anadolu Üniversitesi Kamu-İş, 10(2)*, 173-195.
- Kuşat, N. (2013). Yeşil sürdürülebilirlik için yeşil ekonomi: Avantaj ve dezavantajları - Türkiye İncelemesi. *Journal of Yasar University, 29(8)*, 4896 – 4916.
- Kuter, N. & Ünal, H. E. (2014). Sürdürülebilirlik kapsamında ekoturizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 9(2)*, 146-156.
- Maden, T. E. (2013). Sınırşan su havzalarında işbirliği sorunu. *Middle Eastern Analysis/Ortadoğu Analiz, 5(53)*, 23-31.
- Ott, H, Wang, R.& Bortree, D. (2016). Sürdürülebilirlik çevrim içi iletişimi: Kurumsal, kar amacı gütmeyen ve üniversite web siteleri üzerine bir araştırma. *Mass Communication and Society, 19(5)*, 671-687.
- Özaydın, M. M. (2013). Refah devletinin krizi, sosyal politikanın dönüşümü ve yükselen sivil toplum. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 2(3)*.
- Özbek, A. (2016). Doğal kaynakların ekonomisi ve sürdürülebilirlik bağlamında çevre ve ekolojik (yeşil) ekonomi tarihi: 1960-1980. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özcan, A. (2016). Sürdürülebilirlik ekseninde 'Yeni çevresel haklar deneyimi' ve ekopolitik bir analiz: Güneş ve rüzgâr hakları. *Alternatif Politika, 8(1)*, 34-66.

- Özdemir, S. (2004). “Kar gütmeyen kuruluşlar” (KGK) ve sosyal refahın sağlanmasında artan rolü. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 129-161. (<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/9109>).
- Özkoç, A. E. (2013). Çevre muhasebesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 15-26.
- Öztürk, U. (2016). Kar amacı gütmeyen kuruluşlardan olan vakıfların denetimi, UFRS açısından incelenmesi ve örnek uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Muhasebe Bilim Dalı, Ankara.
- Pırnar, İ. & Sarı, F. Ö. (2017). Ege Bölgesi’nde sürdürülebilir deniz turizmine yönelik nitel bir araştırma ve GZFT analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi*, 9(1), 55-72.
- Purutçuoğlu, E. & Doğan, İ. (2017). Ekolojik sosyal hizmet uygulamaları için sürdürülebilir kalkınmada sosyal hizmetin yeri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(51), 1083-1100.
- Saban, M. , Küçüker, H. & Küçüker, M. (2017). Kurumsal sürdürülebilirlik ile ilgili raporlama çerçeveleri ve sürdürülebilir raporlamada muhasebenin rolü. *İşletme Bilimi Dergisi (JOBS)*, 5(1), 101-115.
- Saydam, Z.A. (2014). Sürdürülebilir iletişimin kurumsal sürdürülebilirliğe etkisi: İşletmeler Örneğinde Karşılaştırmalı Uygulama. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler Anabilim Dalı, İstanbul.
- Sönmez, A., Arıker, Ç., & Toksoy, A. (2016). Dünya’da ve Türkiye’de sosyal girişimciliğin gelişimi. *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 17(37), 102-121.
- Şenyurt, A., Temel, A. B. & Özkahraman, Ş. (2011). Üniversite öğrencilerinin çevresel konulara duyarlılıklarının incelenmesi, *SDÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1), 8-15.
- Taş, İ. E. & Kestellioğlu, G. (2011). Halkla ilişkilerde internetin yeri ve önemi, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 73-92.
- Taşkın, A. (2012). İş hukukunda işletme kavramı. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 75-112.
- T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, (2017). (<http://www.enerji.gov.tr/TR/Sayfalar/Uluslararası-Muzakereler>) (Erişim Tarihi: 10.05.2017).

- Tıraş, H. H. (2012). Sürdürülebilir kalkınma ve çevre: Teorik bir inceleme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 57-73.
- Tiryaki, İ. (2016). Tüketicilerin risk algıları ve internetten alışverişleri arasındaki ilişkiler: Bir alan çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- TİSK (2016). Herkes İçin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Projesi. Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlaması Ulusal İnceleme Raporu. TİSK.
- Tokgöz, N. & Önce, S. (2009). Şirket sürdürülebilirliği: Geleneksel yönetim anlayışına alternatif. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 25-261.
- Torlak, Ö., Tiltay, M. A., İşlek, M. S., & Ufuk, A. Y. (2017). Türkiye’de kâr amaçsız örgütlerde pazarlama çalışmaları (1999–2015): Merkez-çevre ilişkisi bağlamında mevcut durum ve yönelimler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Pazarlama Kongresi Özel Sayısı*, 170-188.
- Türkeş, M., Şen, Ö. L., Kurnaz, L., Madra, Ö. & Şahin, Ü. (2013). İklim değişikliğinde son gelişmeler. IPCC 2013 Raporu.
- Uçar, F., Gülmez, E., Mutlu, Ö., Erbaş, S., & Kaan, G. E. Z. (2015). Kar amacı gütmeyen kurumların kurumsal itibarı: Kızılay örneği. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 8(4), 131-153.
- United Nations. (2008). Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. Transmitted to the General Assembly as an Annex to document A/42/427. (<http://www.un-documents.net/ocf-ov.htm>) (Erişim Tarihi: 10.06.2017).
- Uslu, A.T. & Marangoz, M. (2008). Kar amacı gütmeyen kuruluşlarda sosyal pazarlama ve çevre gönüllü kuruluşlara yönelik bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 10(1), 109-137.
- Uysal, D., Tandoğan, A., & Taş, T. (2016). Kentleşme, enerji tüketimi ve çevresel bozulmalar (kirlilik-CO₂) arasındaki ilişkinin yapısal kırılmalar altında incelenmesi: Türkiye örneği. *Uşak University Journal of Social Sciences*, 9 (28), 105-120.
- Vehid, H. E.& Eral, G. (2014). Nitel verilerin değerlendirilmesinde uygulanan istatistiksel yöntemler. *Çocuk Dergisi*, 14(2), 60-61.

- Yalçın, A. S. (2016). Türkiye’de sivil toplum kuruluşlarının sosyal etki ölçümleme algısı ve pratiği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(58), 849-865.
- Yaman, M. & Özçelik, Ö. (2011). Çevre sorunlarının çözümü için çevre yönetiminde en uygun ölçeğin yerel, bölgesel, ulusal ve küresel ölçeklerde değerlendirilmesi. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 4, 1-8.
- Yaman, N. (2016). Sivil toplum kuruluşlarında halkla ilişkiler: Tema Vakfı örneği, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yaşaroğlu, T.O. (2017). Türkiye’de uluslararası kapsamda faaliyet gösteren dernek ve vakıfların etkisi ve toplumsal analizi. Yüksek Lisans Tezi, Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yavuz, V. A. (2014). Sürdürülebilirlik kavramı ve işletmeler açısından sürdürülebilir üretim stratejileri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Dergisi*, 7(14), 63-86.

8. EKLER

8.1. EK 1. Verilerin Toplanmasında Kullanılan Form

Vakıf veya Dernek Adı		Sürdürülebilirlik tanımı	1 Var 2 Yok
Uluslararası sayfa	1 Var 2 Yok	Sürdürülebilirlik içeriği	1 Var 2 Yok
Sayfa dilleri	1 İngilizce 2 Türkçe 2+ İki dilden fazla	Sürdürülebilirlik içeriği konusu	1.Atık 1 Var 2 Yok
Haber makalelerine / basın bültenine bağlantılar	1 Var 2 Yok		2.Enerji 1 Var 2 Yok
Blog	1 Var 2 Yok		3.Bina 1 Var 2 Yok
Terimlerle ilgili sözlük	1 Var 2 Yok		4.Su 1 Var 2 Yok
Sosyal medya aracı	1 Var 2 Yok		5.Hava ve iklim 1 Var 2 Yok
Bağış bilgisi	1 Var 2 Yok		6.Taşımacılık 1 Var 2 Yok
Web sitesinde Bağış bağlantısı var mı?	1 Var 2 Yok		7. Hayvanlar 1 Var 2 Yok
Görsel ve Metinsel İçerik	1 Var 2 Yok		8. Deniz 1 Var 2 Yok
İnsan kaynakları bölümü	1 Var 2 Yok		9. Tarım 1 Var 2 Yok
Faaliyet raporlar	1 Var 2 Yok		10.Çevre 1 Var 2 Yok
Sıkça sorulan sorular	1 Var 2 Yok		11.Doğa 1 Var 2 Yok
Eğitim alanları	1 Var 2 Yok	Sürdürülebilirlik stratejik planı / hedefleri	1 Detaylarıyla belirtilmiş

			2 Özet geçilmiş 3 Belirtilmemiş
Sosyal medya araçları	1 facebook 2 twitter 3 youtube 4 Flickr 5 instagram 6.vimeo 7.tumbir	Sürdürülebilirlik çalışmalarıyla ilgili bilgiler	1 Detaylarıyla belirtilmiş 2 Özet geçilmiş 3 Belirtilmemiş
Sosyal medya araçlarının yeri	1 Sayfanın üst köşesi 2 sayfanın alt köşesi 3 İletişim bölümü	İndirilebilir sürdürülebilirlik raporu	1 Var 2 Yok
Web sitelerinde kullanıcı yorumları var mı?	1 Var 2 Yok	Periyodik e-Bülten katılımı	1 Var 2 Yok
Çalışanların sürece dahil edilmesi	1 Var 2 Yok		
Müşterilerin/Paydaşların sürece dahil edilmesi	1 Var 2 Yok		

8.2. EK 2. Etik Kurul Kararı

T.C. ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZ/ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA İZİNİ/ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	11964366138
ADI VE SOYADI	Elvan Yıldız
ÖĞRENCİ NO	20161029
TEL. NO' LARI	0532 313 75 76
E - MAIL ADRESLERİ	elavyildiz@100hotmail.com
ANA BİLİM DALI	İletişim Yönetimi
PROGRAM ADI	
BİLİM DALININ ADI	
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLIK KAYDINI YAPILIP-YAPILMADIĞI	..... DÖNEMİ KAYDINI YENİLEMEDİM / YENİLEDİM.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	Kar Anacı Gözmeğen Yordim Kunduzbirtin Süredirnebililik ile ilgili on line İletişim Web sitelerinin İçerik Analizi
TEZİN AMACI	Bu araştırmanın amacı Kar anacı gözmeğen yordim kunduzbirtin kurumsal web siteleri aracılığıyla İletişim kurmak adına ne derece ve nasıl bir iletişim ortamında bulduklarını tespit etmektir.
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER / KURUMLARIN ADLARI	
İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI - ŞUBESİ / MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUN/ HANGİ BÖLÜMÜNDE HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAK/ GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	
UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇEKLERİN UYGULANACAKI	
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR ..... GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	1) ..... 2) ..... 3) ..... 4) .....
ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: Elvan Yıldız	ÖĞRENCİNİN İMZASI: .....
TEZ/ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SO	
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.	
2. Anılan konu ..... faaliyet alanı içerisinde gi	
1. TEZ DANIŞMANININ ONAYI Adı - Soyadı: Yücel Ertekin Unvanı: Yrd. Doç. Dr. İmzası:	2. TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA) Adı - Soyadı: ..... Unvanı: ..... İmzası: (Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.)
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER	
Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN
Unvan: Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.
(Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.)	
Etik Kurulu Jüri Asil Üyesi	
Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı: .....
Unvanı:	Unvanı: .....
İmzası:	İmzası: .....
Etik Kurulu Jüri Yedek Üyesi	
☐ OY BİRLİĞİ İLE ☒ OY ÇOKLUĞU İLE	
Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketler/ Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asil Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, 04.10.2017-06.10.2017 tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli iznin verilmesi tarafımızca uygundur.	
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRÜNE ONAYLATILARAK ENSTİTÜ SEKRETERLİĞİNE TESLİM EDİLECEKTİR.	
EKLER: ..... Sayfa ..... Öçeği. ..... Sayfa ..... Anket. ..... Sayfa ..... Formları.	

1710-50 BE

9. ÖZGEÇMİŞ

23.10.1989 tarihinde Adana'da doğdum. İlk, orta ve lise eğitimini Adana'da tamamladım. 2010 yılında Çağ Üniversitesi Uluslararası Ticaret bölümünde lisansını tamamladım. Şimdi ise Çağ Üniversitesi İşletme Yönetimi alanında yüksek lisans çalışmalarımı yapmaktayım.

